4
Letnik 36
Oktober 2016

MOZAIK

arjamo gibanje

Škofja Loka
dz 0
MOZAIK
2016
070.489(497.4Železniki)
120160222,4
COBISS c
KNJIŽNICA ŠKOFJA LOKA

KNJIŽNICA
IVANA TAVČARJA
ŠKOFJA LOKA

- Domel Suzhou – 10 let
- ECS svetovna prodajna konferenca
- Zlato priznanje GZS
- Intervju Stanka in Tone Lotrič
- Z motorjem

Glasilo podjetja DOMEL

KAZALO

Beseda urednice	2
Uvodnik	3
Kratke novice	4
Utrinki iz izletov	5
Domel Suzhou – 10 let	6
ECS svetovna prodajna konferenca	7
Zlato priznanje GZS za novo družino motorjev 771	8
5S skupina SKL1	9
Izbran najboljši dosežek TPM – skupine	9
Novozaposleni	10
Vedno več časa gledamo v računalniški monitor	11
Člani sindikata SKEI na Veseli trgatvi s cigansko poroko	12
Interju Stanka in Tone Lotrič	13
Z motorjem	15
Zdravi v prihodnost	16
Mleko – vir kalcija	18
PGD Rudno v obdobju 1926 – 2016	20
Gasilci PGD Železniki pomagamo	21
Prvi posredovalci tudi v PGD Železniki	22
Atletsko društvo železniki se predstavi	23
Darinkine rožce izpod Ratitovca	24
Vozi me vlak v daljave	27

DOMEL®

Domel, proizvodnja elektromotorjev in gospodinjskih aparatov Železniki, d.o.o.
Otoki 21, 4228 Železniki, Slovenija, tel.: +386 4 51 17 100,
fax: +386 4 51 17 106, info@domel.com; www.domel.com

MOZAIK - brezplačno glasilo podjetja Domel d.o.o.
naslov uredništva: Glasilo Mozaik - Domel, Otoki 21, 4228 Železniki
tel.: 04 51 17 173, fax: 04 51 17 106, e-mail: ales.markelj@domel.com
Odgovorni urednik: Aleš Markelj
Glavna urednica: Romana Lotrič
Člani odbora: Tadeja Bergant, Barbara Bertoncelj, Barbara Debeljak, Nataša Dolenec, Nina Drol, Anita Habjan, Danica Jelenc, Štefka Jeram, Janja Kozjek, Aleksander Volf, Andrej Šuštar, Marija Demšar, Blaž Benedik, Matej Galjot, Roman Megušar
Foto: Barbara Debeljak, Anita Habjan, Andrej Tarfila, Marko Čenčič, Igor Mohorič Bonča, Stojan Andreevski, Nina Drol, Darinka Šekli, Vilijem Logonder, osebni arhiv Bojan Demšar, osebni arhiv Tone Lotrič, arhiv Atletsko društvo Železniki, arhiv Jana Egart, arhiv PGD Železniki, arhiv PGD Rudno, arhiv Domel;
Grafično oblikovanje: Klemen Budna/GTO Košir; Lektorica: Majda Tolar;
Tisk: Tiskarna GTO Košir; Leto 2016, Številka 4; Letnik 36; Izvodov: 1850
Stališča avtorjev ne odražajo nujno stališč uredništva.

BESEDA UREDNICE

Jesen obleče drevje v nova barvita oblačila, ob katerih nam kar zastaja dih. Ponudi nam ogromno darov, ki jih obrodi zemlja in ki smo jih pridno gojilo skozi leto. Ne dvomimo, da bo jesen tudi našemu podjetju prinesla obilo sadov, za katera smo se s skupnimi močmi trudili ne le v tem, temveč tudi v preteklem času.

Romana Lotrič
Glavna urednica

Zlato priznanje, s katerim smo bili na dnevu inovativnosti, ki je potekal na Brdu pri Kranju, nagrajeni za novo družino motorjev 771, je le ena izmed potrditev, da smo na pravi poti.

Nadaljujemo z uvajanjem metode TPM v različne oddelke.

Poslovna enota EC Sistemi je pripravila prodajno konferenco, na katero so povabili naše prodajne zastopnike iz vsega sveta.

Z bogatimi izkušnjami se je po desetih letih službovanja na Kitajskem vrnil Andrej Eržen in prevzel vodenje Poslovne enote Laboratorijski sistemi.

V letošnjem letu smo zaposlili veliko novih sodelavcev, nekateri se nam predstavljajo tudi v tej številki.

Kar nekaj novic je s področja delovanja gasilcev. PGD Železniki je pomagalo pri postavitvi hišnega dvigala za sina naše sodelavke ter se vključilo v sistem izobraževanj prvih posredovalcev. PGD Rudno pa poroča o praznovanju 90 let svojega delovanja.

Našim upokojencem smo hvaležni za spomine na leta, ki so jih preživeli med nami. Ob njih se marsikdaj zamislimo in si priznamo, da nadaljujemo z delom, ki so ga že oni začrtali.

Po vsakodnevnem napornem delu pa se vsakomur izmed nas prileže sprostitev. Za nekoga je to sproščujoča masaža, za drugega je to druženje s prijatelji ali pa s sodelavci, … Veliko pišemo o različnih oblikah sprostitve. Glede na odzive je sklepati, da so med nami takšni ali drugačni izleti pravi balzam za dušo in telo. Člani sindikata SKEI so bili navdušeni nad izletom na Madžarskem, kjer so se udeležili nepozabne vesele trgatve s cigansko poroko. Nanizali smo še nekaj drugih utrinkov z raznih izletov, tistih krajših in tistih malo daljših - vsak izmed njih pa je bil nekaj posebnega. Ker je tek priljubljena oblika rekreacije, se nam tokrat predstavlja Atletsko društvo Železniki.

Uredniški odbor vam želi prijetno branje v jesenskih dneh.

Na naslovnici: Jesen, *(foto Barbara Debeljak)*

UVODNIK

Jožica Rejec
Direktorica - CEO

Drage sodelavke, dragi sodelavci!

V devetih mesecih poslovanja smo, glede na lani, povečali obseg prodaje za 18 % in to predvsem na novih programih.

Po večletnem vlaganju v razvoj novih izdelkov in tehnoloških procesov ter investiranja v opremo so obsegi prodaje v nekaterih primerih celo presegli prvotna pričakovanja in napovedi kupcev. Tako nadomeščajo izpade v preteklih letih, ko so bile količine nižje od napovedanih. Zato je pomembno, da delamo na več različnih projektih v različnih branžah, da uspešni projekti omogočajo nadaljnja vlaganja v nove projekte za rast v naslednjih letih. Naše kompetence so se na vseh področjih povečale. Na trgu smo med vodilnimi v tržnih nišah, kjer je tudi za ohranjanje obstoječih kupcev potrebno neprestano delati na novih izboljšanih rešitvah in pocenitvah, da ostajamo konkurenčni tako po tehničnih karakteristikah kot po stroških in cenah.

V polnem teku je dokončanje obnove proizvodnih prostorov na Trati v Škofji Loki in selitev avtomatskih stiskalnic iz Železnikov. Pri obnovi smo razmišljali dolgoročno in upoštevali visoke standarde glede energijske porabe in zvočnega vpliva na okolico, da bomo zagotovili dobre pogoje za delo, stroškovno učinkovitost in logistične stroške delovanja obrata.

Vodenje PE Laboratorijski sistemi je s 1. avgustom, po upokojitvi Janeza Hostnika, prevzel Andrej Eržen.

Pripravljamo poslovni načrt za leto 2017 z ambicioznimi in realnimi cilji. Zavedamo se, da so zaposleni ključni za delovanje podjetja in za dosežene rezultate. Zato bomo posvetili posebno pozornost vodenju s cilji, izboru novozaposlenih in izobraževanju vodij ter ostalih zaposlenih.

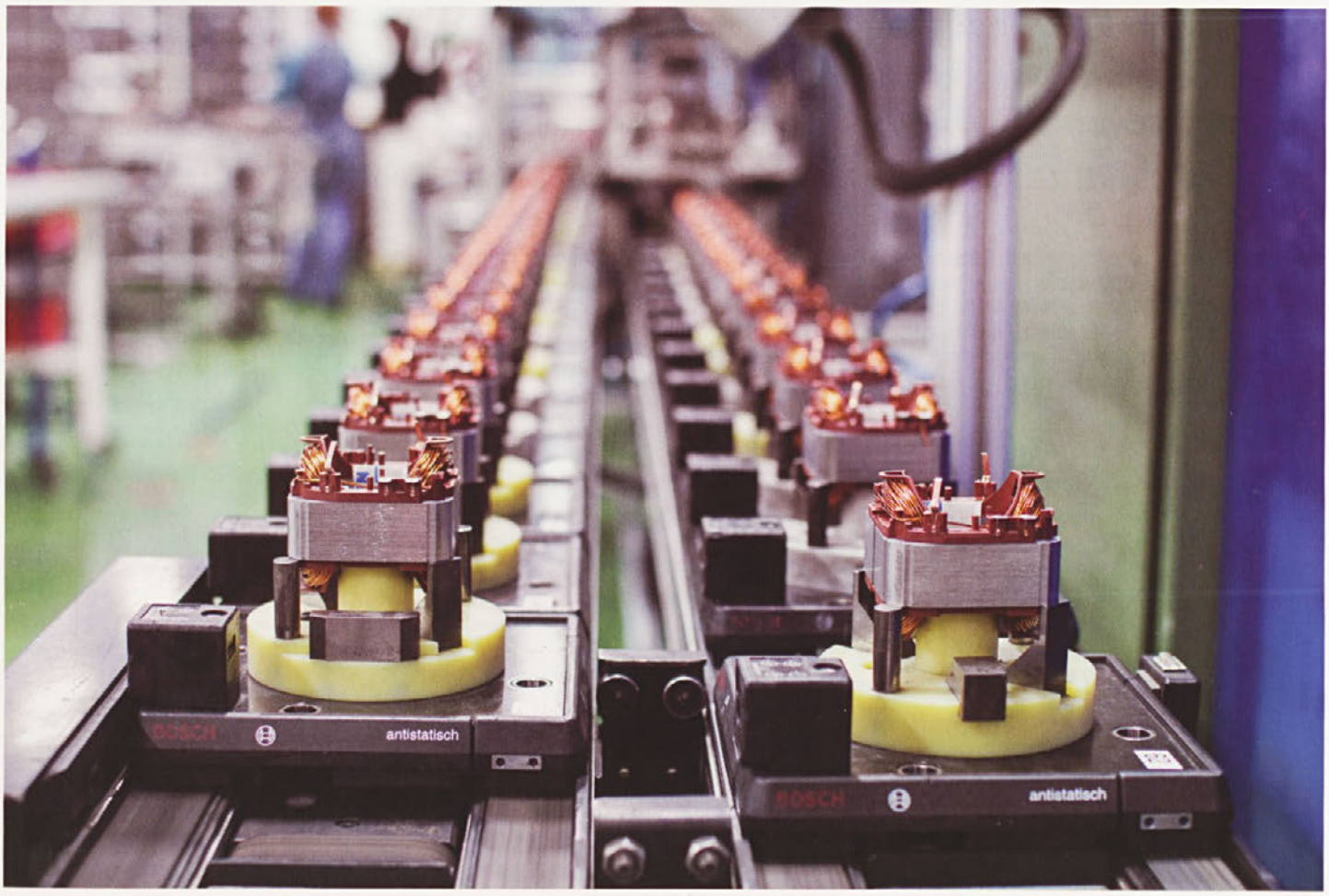

KRATKE
NOVICE

Andrej Šuštar

Sprememba v razdeljevanju Mozaika

Iz naslova predlogov inovacij smo s tokratno izdajo Mozaika poskusno uvedli spremembo pri razdeljevanju le-tega na oddelkih montaže, avtomatskih stiskalnic in Poslovne enote Motorji. Če se bo sistem razdeljevanja izkazal kot dober, ga bomo vpeljali tudi na drugih oddelkih.

Domel na sejmu Coiltech

Na sejmu Coiltech, ki je potekal od 28. do 29. septembra 2016, v Pordenoneju, je Domel razstavljal četrtič. Gre za sejem, ki se lepo razvija in je namenjen predvsem podjetjem, ki proizvajajo elektromotorje. Prvič je bil sejem Coiltech organiziran leta 2010, takrat z nekaj deset razstavljalci, letos pa jih je bilo že preko 300. Na njem se predstavljajo ponudniki najrazličnejših komponent, ki so vgrajene v motorje. V Pordenoneju je Poslovna enota komponente in Orodja Domel predstavila svoj program štancanja, obrizgavanja in brizganja duroplastov.

Če sem pohvalil, da sejem lepo raste s številom razstavljalcev, pa je število obiskovalcev na sejmu, ter število potencialnih strank na stojnicah v primerjavi s podobnim sejmom v Berlinu- CWIEME, še vedno veliko manjše. Organizator je obljubil, da bodo s svojo angažiranostjo že v letu 2017 zagotovil večji obisk sejma.

Obisk Društva za kadrovsko dejavnost Dolenjske in Bele krajine

22. septembra smo gostili člane Društva za kadrovsko dejavnost Dolenjske in Bele krajine. Obiskalo nas je 20 predstavnic in predstavnikov uspešnih podjetij: Krka, Revoz, Adria Mobil, TPV in drugi. Na začetku je udeležence pozdravila predsednica uprave Jožica Rejec in jim na kratko predstavila Domel in naše usmeritve, direktor splošnega področja Aleš Markelj pa je predstavil aktivnosti na kadrovskem področju. Srečanje se je nadaljevalo z ogledom proizvodnega programa, vmes pa je ob pogovoru tekla prijateljska izmenjava izkušenj.

Kadrovske novičke

Konec septembra je bilo v skupini Domel 1230 zaposlenih, od tega v Sloveniji 1147. V letu 2016 smo na novo zaposlili 148 sodelavcev. Na počitniškem delu je bilo več kot 150 dijakov in študentov, 60 štipendistov pa je opravljalo počitniško prakso. Trenutno imamo 79 štipendistov, letos smo podelili 29 novih štipendij. Podelili pa smo tudi 14 novih šolnin za študij ob delu.

UTRINKI
IZ IZLETOV

Finance, računovodstvo, kontroling in nekaj upokojenk

Za cilj letošnjega izleta je bila izbrana Bela krajina. Bila je ena od tistih septembrskih sobot, ko je pri nas deževalo, bolj pa ko smo se bližali našemu končnemu cilju, bolj so se trgali oblaki in res – Metlika nas je pričakala vsa s soncem obsijana. Zapeljali smo se do Adlešičev na kmetijo Cvitkovič. Domača hči nam je prikazala, kako se prideluje lan, iz katerega še danes izdelujejo značilno belokranjsko platno. V hiši imajo postavljeno tudi razstavo belokranjskih oblačil. Nazadnje nam je pokazala še, kako se izdela belokranjska pisanica. Te izdelujejo celo leto in ne samo za veliko noč.

Naša naslednja postaja je bila vas Žuniči, kjer smo se sprehodili po čebelarski učni poti. Učne table in čebelar sta nas popeljala v skrivnostni svet čebel. Na lastni koži sem se lahko prepričala, da pik belokranjske čebele ni nič drugačen od pika naše, gorenjske čebele – oba bolita enako.

Ker smo bili že v Beli krajini, se nam je zdelo prav, da obiščemo tudi spominsko hišo Otona Župančiča, v kateri je urejen sodoben muzej. Skozi sam muzej nas je popeljala simpatična vodička. Na koncu nas je navdušila še s skečem v belokranjskem narečju.

Naslednja točka ogleda je bila vas Krupa. Prijazna gospodinja turistične kmetije nas je popeljala na ogled tradicionalne belokranjske hiše. V njej je razstava vezenin, ki so nastale pod spretnimi prsti stare mame, ki tudi živi na kmetiji. Začeli so se nam oglašati želodci, zato smo se razveselili kosila, kjer ni manjkalo tipičnih belokranjskih jedi. Preden smo se podali na pot proti domu, smo se sprehodili še do izvira reke Krupe, ki je vse očarala s svojo lepo zeleno-modro barvo.

Na koncu smo si bili vsi edini, da je tudi na tak način lepo raziskovati skrite kotičke naše dežele, ki jih res ni malo.

Splošno področje

Triglavski narodni park. Bohinjske planine. Dolina Triglavskih jezer. Je sploh potrebna dodatna razlaga. Gre za nekaj najlepših kotičkov Slovenije, ki smo jih obiskali na sicer dolgi, a ne preveč zahtevni planinski turi. Pot smo prehodili preko Planine Blato do koče na planini pri Jezeru, nato naprej na Planino Dedno polje ter čez Planino Ovčarijo do koče pri Triglavskih jezerih. Pot nazaj pa smo podaljšali še čez Štapce in Planino Viševnik. Očarale so nas slikovite planine s pastirskimi kočami in malimi borovci. Tudi boleče noge ob povratku niso skalile lepih občutkov, ki smo jih preživeli ta dan.

Pohod članov sveta delavcev na Ratitovec

Tako kot je za sodelavce po oddelkih ob vsakodnevnem napornem delovnem ritmu za večjo povezanost pomembno občasno druženje tudi izven podjetja in se tega tudi vedno bolj zavedamo, to velja tudi za organizacijo, kot je svet delavcev. Eno je sedeti skupaj na sejah ali raznih izobraževanjih, kjer se po navadi odpirajo bolj resne teme, čisto nekaj drugega pa je sproščeno druženje v prostem času. Prav zato smo na petkovo popoldne, 30. septembra, organizirali pohod članov sveta delavcev družbe Domel. Za naš prvi cilj smo izbrali najvišji vrh Selške doline. V lepem, sončnem vremenu smo se odpravili s Prtovča preko Podna na Ratitovec, kjer pa sta nas pričakala gosta megla in mraz. Ampak ob dobrem okrepčilu v Krekovi koči, tudi z daleč naokrog znanimi flancati, nam ni bilo hudega. Pozno popoldne smo se po Razorju vrnili na Prtovč. Sicer zaradi nekaj odpovedi v zadnjem hipu udeležba res ni bila prav velika, ampak vsak začetek je težak, pravijo. Smo se pa vseeno imeli lepo. Pa še ta privilegij smo imeli, da smo lahko izbrali cilj našega naslednjega pohoda. O tem pa mogoče kdaj drugič.

S kolesom iz Mojstrane po dolini Radovne na Bled

Prvi septembrski petek je bil za sodelavce iz prodajnega oddelka skupaj s predstavniki iz razvoja rezerviran za kolesarjenje. Po lanskoletni turi okoli avstrijskih jezer se je izkazalo, da je kolesarjenje odličen način sprostitve. Ne morem mimo tega, da ne bi ponovila, kar nam je zapisal organizator Matija v svojem vabilu: »Ker je potrebno upoštevati različne sposobnosti nadobudnih kolesarjev, je letos začrtana prava družinska trasa v objemu doline Radovne, v kraljestvu Kozoroga, s prečudovitim pogledom na Blejsko jezero.«

Iz Mojstrane smo se zapeljali še do brunarice pod Peričnikom in le nekaj minut hoje smo potrebovali, da smo bili pod veličastnim, 52 metrov visokim spodnjim Peričnikom. Najbolj korajžni so se osvežili v Blejskem jezeru. Za zaključek smo potešili lakoto v gostilni Gala v Lescah.

DOMEL

SUZHOU - 10 LET

Andrej Eržen

Letos aprila je minilo 10 let od mojega prvega obiska Kitajske in tudi skoraj prav toliko časa službovanja na Kitajskem, od koder sem se vrnil pred kratkim.

V tem času se je Domel Suzhou razvil v stabilno podjetje z okoli 100 zaposlenimi. Pričetki segajo v leto 2006, ko je bilo formalno ustanovljeno podjetje Domel Electric Motors Suzhou in najeti poslovni prostori. Te smo jeseni istega leta opremili, tako da smo lahko v januarju leta 2007 v proizvodne prostore že postavili montažno linijo za montažo sesalne enote tipa 440. Ta enota je bila seveda razvita v Železnikih in namenjena takratnemu večinskemu kupcu Philipsu. V ta namen je bila v Železnikih narejena tudi montažna linija, ki smo jo v januarju leta 2007 postavili v Domelu Suzhou. Izvedba projekta je bila terminsko zahtevna, saj smo morali na novo postavljeno linijo pravočasno pognati, sicer bi kupcu zmanjkalo zaloge naših vnaprej narejenih enot. Kljub vsem začetnim težavam smo pravočasno pričeli z montažo enot, za katere smo v prvih mesecih rotorje in statorje še vedno uvažali iz Slovenije. Ob koncu leta 2007 smo prenehali tudi s tem uvozom, saj smo takrat pognali na Kitajskem kupljeni rotorsko in statorsko linijo. S to novo pridobitvijo in lokalizacijo virov sestavnih delov smo v proizvodnem smislu postali skoraj popolnoma samostojni, saj smo iz Slovenije dobivali le še nekaj manjših komponent.

Seveda pa oprema prostora in postavitev opreme ni edina stvar, ki je potrebna, da podjetje deluje. Treba je bilo najti ljudi za

Zaposleni v Domel Suzhou v letu 2007

Zaposleni v Domel Suzhou v letu 2015

vodenje oddelkov proizvodnje, kakovosti, financ, nabave, logistike in kadrov, in seveda tudi delavce na linijah. Veliko dela je bilo z vzpostavljanjem standardov kakovosti CCC, ISO 9001 in UL ter seveda tudi z izobraževanjem samih zaposlenih. Medtem ko npr. kadrovski, finančni in IT- oddelek lahko delujejo skoraj neodvisno od narave dela in tipa izdelkov podjetja, pa je po drugi strani res veliko dela s prenosom znanja v oddelkih proizvodnje in kakovosti. Če so se v slednjih, predvsem kitajski sodelavci učili od nas, smo se v prvih morali tudi mi zelo veliko naučiti od Kitajcev. Kitajska pravila poslovanja in obnašanja so dosti drugačna od evropskih in jih ni bilo jemati zlahka.

Večina izdelkov izdelanih v Domelu Suzhou se pošilja kitajskim OEM-proizvajalcem velikih tujih podjetij, kot npr. Nilfisk, Rowenta, Electrolux, ki zanje izdelajo sesalnike in jih razpošljejo po svetu. V zadnjih treh letih pa tudi nov večinski kupec Wagner z novim nišnim izdelkom, puhalom tipa 459. Zaradi tehnične zahtevnosti teh puhal nam naši kitajski konkurenti na tem področju še ne morejo konkurirati. Od začetka obstoja je Domel Súzhou skupno izdelal že več kot 5 milijonov raznih tipov sesalnih enot in puhal.

S tem se je tudi Domel podal na pot globalizacije, saj je z ustanovitvijo prve tovarne v tujini prav zares postal mednarodno podjetje. To je s sabo prineslo pravo učno uro, ne le za nas, ki smo delali na Kitajskem, ampak tudi za zaposlene v Železnikih. Domel se je učil, kako mora delovati kot mednarodno podjetje. Kar naenkrat so se npr. morali s kitajsko zakonodajo in kitajskimi računovodskimi standardi ukvarjati tudi v oddelku informatike in financ, tehnični oddelki so morali pripraviti dvojezično dokumentacijo, v SAP-u je bilo treba izvesti veliko prilagoditev in napisati veliko navodil v tujem jeziku, tako da jih je lahko razumel vsak na novo zaposleni kitajski sodelavec, ki je včeraj še delal npr. v proizvodnji računalnikov, danes pa v Domelu na proizvodnji sesalnih enot. Če so bili prej stika s tujci deležni večinoma le naši prodajniki in del tehničnih služb, je, ali pa še bo, priložnost za stik s Kitajsko dobil prav vsak oddelek v matičnem podjetju.

Mislim, da je bila odločitev za postavitev proizvodnje na Kitajskem pravi korak za Domel, saj smo se s tem prav vsi, tako zaposleni kot tudi podjetje kot celota, veliko naučili. Kot posamezniki in kot podjetje pridobivamo na širini, ki nam tudi odpira pot v svet in do novih kupcev. Dejstvo, da smo prisotni na Kitajskem in tam sposobni proizvajati izdelke, nas v očeh strank takoj postavi v popolnoma novo luč, zaradi česar lahko razmišljajo o novih možnostih sodelovanja z nami. Brez Domela Suzhou bi ta vrata ostala zaprta.

Če smo se pred desetimi leti za vstop na kitajski trg odločili predvsem zaradi nižje cene delovne sile, v zadnjem času to ni več glavni razlog, saj se Kitajska zelo hitro razvija, kar dviguje tudi stroške dela. Življenjski standard v večjih kitajskih mestih je enak slovenskemu, moderna kitajska proizvodnja je pa prav tako avtomatizirana kot evropska. Tuja podjetja, ki hočejo imeti koristi od kitajskega in celotnega azijskega trga, imajo večje možnosti za uspeh, če so tam prisotna z lastno proizvodnjo in tam svoje izdelke tudi prodajajo.

Tudi Domel Suzhou je v teh letih tehnično zelo napredoval, dober znak je tudi to, da nekaj naših najpomembnejših kitajskih sodelavcev pri nas dela že 5 do 10 let, kar sicer v kitajskem okolju ni ravno pogost pojav. Glede na pogovore, ki sem jih dostikrat imel z našimi kitajskimi kupci, predvsem pa z neposrednimi kitajskimi konkurenti, lahko povem, da nas tam zelo dobro poznajo, našim izdelkom priznavajo kvaliteto in spoštujejo znamko Domel. To zelo dobro čutijo tudi naši zaposleni, ki z veseljem povedo, da so "Duomai de" … oz. po naše, da so Domelovci.

ECS

SVETOVNA PRODAJNA KONFERENCA

Jaka Mohorič

V začetku septembra smo v Domel povabili vse naše prodajne zastopnike iz vsega sveta. Premierno je Poslovna Enota ECS organizirala prodajno konferenco, ki smo jo poimenovali »ECS World Sales Conference« in se je odvijala od 6. 9. – 8. 9. 2016.

Skupinska slika pred upravno stavbo

Našemu vabilu so se odzvali čisto vsi naši predstavniki iz devetih držav: Kitajske, Japonske, Indije, Izraela, ZDA, Anglije, Francije, Avstrije in Italije. Srečanje smo začeli z večerjo v Ljubljani. Sproščeni večer je bil pozitiven uvod v našo konferenco. Naslednji dan so vsi prišli v DOMEL, kjer smo jim predstavili naše podjetje. Vsi so si tudi ogledali proizvodnjo na Otokih in proizvodnjo ECS Na plavžu. Prav tako smo jim natančno predstavili naše obstoječe in nove proizvode.

Srečanje je bilo v prvi vrsti namenjeno izmenjavi izkušenj in informacij iz teh trgov ter idej za izboljšanje. Le-te smo združili in nam bodo koristile pri nadaljnjem trženju izdelkov, ki bo tako še bolj učinkovito. Srečanje ni potekalo samo v Domelu, saj smo našim predstavnikom v popoldnevih pokazali tudi lepote Slovenije in obiskali Bled ter Postojnsko jamo. Tako smo se v 2 dneh zelo dobro spoznali, kar bo pripomoglo k odlični klimi in boljšemu sodelovanju v prihodnje.

Ob koncu dogodka smo bili enotnega mnenja, da so zbrane informacije zelo koristne za vse udeležence in da je tovrstno sodelovanje zelo koristno - ali drugače »Več glav več ve.«. Zato bomo sigurno tovrsten dogodek ponovno organizirali.

POLETNA KRIŽANKA

Pravilno geslo poletne križanke:

OBLETNICA KOVINARSTVA V ŽELEZNIKIH

Nagrade prejmejo:

1. nagrado – nahrbtnik prejme
Jernej Oblak, Dolenja Dobrava 7, 4224 Gorenja vas
2. nagrado – športno torbo prejme
Franc Lavtar, Dolenja vas 28, 4227 Selca
3. nagrado – pohodne palice prejme
Dragica Benedičič, Knape 15, 4227 Selca
4. nagrado – brisačo prejme
Sabina Gajgar, Na Kresu 8, 4228 Železniki

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo.

ZLATO

PRIZNANJE GZS ZA NOVO DRUŽINO MOTORJEV 771

Martin Pintar

Na Brdu pri Kranju se je 21.9.2016 v okviru Dneva inovativnosti odvijala tudi 14. podelitev nacionalnih priznanj za inovativne dosežke.
Priznanje GZS za najboljše inovacije na nacionalni ravni predstavlja najvišje priznanje inovativnim dosežkom slovenskih podjetij in s tem promocijo inovativnosti v Sloveniji. To je zaključna slovesnost niza dogodkov, ki so povezani z javnim razpisom in oddajanjem vlog do konca marca na območno zbornico. Tu se naredi prvi izbor prejetih vlog in že tudi podelitev priznanj na lokalnem nivoju. Tako sta Tower incubator in Motor 771 za VTS prejela zlato priznanje območne zbornice Gorenjske, VTS pa je bil nominiran tudi na nacionalni nivo, kjer je bilo podeljenih 14 zlatih, 21 srebrnih in 5 bronastih priznanj.

V zadnjih 14 letih (vključno z letošnjim) so na nacionalni ravni podelili 112 zlatih priznanj. Sicer se je letos za zlata, srebrna in bronasta priznanja potegovalo 40 najboljših inovacij iz vse Slovenije.

»Prepričan sem, da je Slovenija dežela inovatorjev,« je dejal predsednik GZS Marjan Mačkošek na podelitvi in dodal, da » … nimamo časa, da bi počivali na lovorikah. Če smo danes dobri, moramo biti jutri še boljši! Da bomo vsaj ostali konkurenčni, če že ne povečali svojih primerjalnih prednosti in svoje pozicije na trgu. Brez inovativnosti napredka ne bo. Ne za posamezno podjetje, pa tudi ne za družbo kot celoto.«

Prejemniki zlatih priznanj so svoje inovacije predstavili na poseben, kreativen način – v obliki 3-minutnega Ted talk-a v angleškem jeziku. Na ta način so se predstavili ne le slovenski, temveč tudi tuji javnosti. Dogodka so se udeležili predstavniki tujih diplomatsko-konzularnih predstavništev, ki pokrivajo Slovenijo.

Potek podelitve si lahko ogledate na spodnjem linku.
https://www.gzs.si/skupne_naloge/dogodki/vsebina/Dan-inovativnosti/Dan-inovativnosti-2016

In če se povrnemo k nagradam, moramo omeniti, da se v Domelu in NELI tudi tokrat lahko pohvalimo z zlatim priznanjem, ki ga je prejela družina »EC-motorjev z možnostjo integrirane elektronike za moči do 1KW«. Inovacijo je odlično predstavil Matjaž Čemažar.

Ob priloženem panoju so navedena imena sodelujočih, ki so v času prijave aktivno sodelovali pri projektu VTS, Rational in pralni stroj, seveda pa je to projekt, ki vključuje številne druge Domelovce. Priznanje velja vsem, ki sodelujete pri teh projektih.

Posebnost letošnje podelitve GZS priznanj inovativnosti pa je bila povezava s forumom inovacij, ki je potekala istočasno.

Na forum inovacij smo nagradno povabili sodelavce, ki so sodelovali majski akciji – Preskusimo novo SORO, ter člane razvojnih ekip VTS in Tower inkubator, ki so si na forumu preko ekrana ogledali podelitev na Brdu, čas pa smo si vzeli tudi za ogled opoldanskega utripa in kosila v stari Ljubljani.

Nagrajena ekipa

Inovacija:
EC motor z možnostjo integrirane elektronike za moči do 1KW

Inovatorji:
Sandi Dolenc, Bojan Bertoncelj, Bojan Krmelj, Mitja Grohar, Blaž Rihtaršič, Dejan Flander, Matej Tadina, Matjaž Kokalj, Jure Pfajfar, Igor Demšar, Klemen Eržen, Boris Benedičič, Jan Koblar, Nejc Černilogar, Franci Mohorič, Irena Megušar, Tomaž Trpin, Matevž Rihtaršič, Irena Bertoncelj, Aleš Levanič, Milan Vizjak, Nataša Dolenec

Opis:
EC motorji in pogoni se v zadnjih letih intenzivno razvijajo. Zaradi možnosti večje energijske in materialne učinkovitosti so postali trend.

Nov Domelov univerzalni EC motor, ki je razvit v sodelovanju z razvojnim centrom NELA, vsebuje unikatne konstrukcijske rešitve, ki so plod različnih kompetenc, še posebej pa dolgoletnih izkušenj pri zalivanju duroplastov. Te dajejo motorju konkurenčno prednost na širokem področju uporabe bele tehnike, prezračevanja, črpalk ter na ostalih področij s trajnim režimom delovanja.

Podjetje:
Domel, d.o.o.
Otoki 21, SI-4228 Železniki, Slovenia
info@domel.com
www.domel.com

Nela razvojni center, d.o.o. podružnica OTOKI
Otoki 21, SI-4228 Železniki, Slovenia
info@nela.si
www.nela.si

DOMEL

NELA

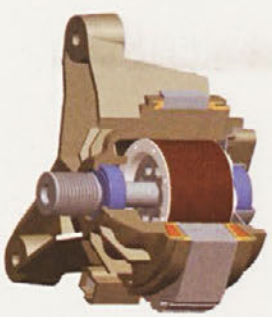

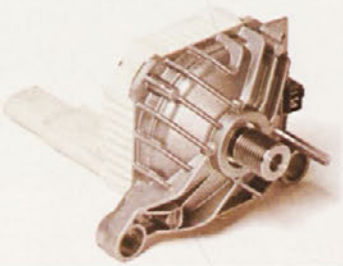

5S

SKUPINA SKL1

Erika Teropšič

Na lokaciji Reteč je skupina SKL1, ki zajema skladišče s pisarno. Skupina je aktivna od januarja 2016 in ima pet članov.

S sodelavci smo se najprej razgledali naokoli ter identificirali predmete, ki se tam nahajajo brez prave potrebe. Ugotovili smo, da se na več mestih skladiščijo nepotrebni in moteči predmeti, nad katerimi ni pregleda. Po zidovih, pregradni mreži so izobešene stare oznake - logotipi in nepotrebni napisi. Tehtalna mesta se nahajajo na več lokacijah v skladišču. Ni razvidno, kje poteka vhod materiala in kje izhod, nedefiniran je prostor za prazno embalažo od dobaviteljev. V skladišču so nepotrebne omare in nevarne snovi. Mesto za odpadke je neurejeno, brez ustreznih navodil, slabo so označene transportne poti in še bi lahko naštevali. Tudi v pisarni skladišča je stanje slabo. Dokumentacija, pisarniški pripomočki in elektroinštalacija pod mizami so neurejeni. Po delovni opremi je polno prahu. Nekaj aktivnosti smo zapisali in skupina jih je že izpeljala. Napredek je viden. Izboljšala se je urejenost skladišča in pisarne, prav tako pa obstaja še precej možnosti za izboljšave.

Za mnenje o uvedbi 5S-metode v skladišču in pisarni smo povprašali tudi vodjo skupine SKL1 Mitja Rauterja. Povedal je naslednje:
»5S-metoda v skladišču in pisarni se je po nekaj mesecih izkazala za zelo pozitivno. Spodbudila nas je, da smo uredili velik del skladišča in pridobili ogromno prostora. Predvsem se pozna pri času, saj so vse stvari, ki jih pri delu potrebujemo, na točno določenem mestu in takoj pri roki.«

Omara z drobnim potrošnim materialom je neurejena, na vrhu so škatle, poleg omare še nevarne snovi.

Materiali so lepo zloženi po datumu roka uporabe. Označeni so tudi z ID. Nevarne snovi so prestavljene v skladišče nevarnih snovi. Škatle nad omaro so odstranjene.

V predalnikih in na omarah so nepotrebne stvari. Neurejeno je odlaganje odpadkov. Oprema je prašna. Omara je neurejena, koš za smeti je sredi prostora, veliko je nepotrebnih stvari (vrečke, …), dobavnice za skeniranje niso v predalu.

Omara je urejena, nepotrebne stvari so odstranjene, označeno je, kam kaj spada, dobavnice za skeniranje so shranjene v predalu in nabavljen je nov skener.

IZBRAN

NAJBOLJŠI DOSEŽEK TPM-SKUPINE

Janez Virant

V mesecu avgustu je potekal tretji izbor za naj dosežek TPM-skupine.

Zajeti so bili dosežki skupin od junija do vključno avgusta 2016. Izmed vseh so bili izbrani dosežki skupine BS3, ki spada pod BMC- oddelek, v katerem brizgamo posamezne komponente za elektromotorje in avtomobilski program.

V skupini BS3 poteka program nabrizgavanja statorskih in rotorskih paketov iz termoplastov in del raziglavanja komponent iz duroplastov. Predvsem pri programu nabrizgavanja se uvaja veliko novih izdelkov, pri čemer pogosto naletimo na večje težave pri procesu, ki pa jih je potrebno odpraviti za nemoteno delovanje.

V letu 2015 smo pri nabrizgavanju statorskih paketov Ziehl Abegg imeli povprečno 4 odstotke izmeta, zato smo se znotraj TPM-skupine odločili, da zaradi velikih težav poizkusimo rešiti kakšen problem z metodo PDCA. Na tedenskih sestankih smo ob debati in s pomočjo PDCA-metode prišli do kar nekaj aktivnosti, s katerimi smo naredili popravke na orodju, naročili novo žago za odrez dolivka, izboljšali delovanje robota na celici, znotraj skupine pa smo izvedli tudi izobraževanje o kakovosti. Vsi ti ukrepi skupaj pa so prinesli uspeh, s katerim smo zmanjšali izmet na 2,1 odstotka. Zmanjšanje izmeta za 50 odstotkov je bilo še posebej opazno zaradi visoke cene izdelka, kar pa posledično pomeni tudi velik prihranek.

Podelitev je potekala 1. 9. 2016 v veliki sejni sobi. Udeležili smo se je vsi člani skupine, sodelavci, ki so pomagali pri izvedbi delavnice, vodje ter direktor oddelka komponent, g. Gregor Jelenc. Nagrade je podelil g. Zvone Torkar, direktor Domela.

Nagrajena skupina BS3

NOVOZAPOSLENI

Danica Jelenc

Ker se je v zadnjih mesecih na novo zaposlilo kar nekaj novih sodelavcev, predstavljamo tiste, ki so se odzvali našemu vabilu in so nekaj napisali o sebi. Vsem še enkrat hvala za sodelovanje.

MATIC ŠMID

Sem Matic Šmid in prihajam iz Dražgoš. Po izobrazbi sem strojni tehnik. Zaposlitev v Domelu je moja prva zaposlitev, z njo sem zelo zadovoljen. Delam v orodjarni, na delovnem mestu strojni orodjar na CNC-rezkalnem stroju.
V Domelu sem se zaposlil maja letos. V času šolanja sem imel Domelovo štipendijo, zato sem se tudi zaposlil tukaj.
V prostem času se rad ukvarjam s športom in z glasbo.

DAMJAN NEŽMAH

Sem Damjan Nežmah, pristen Štajerec, v zadnjem letu pa postajam Gorenjec, saj me je ljubezen do Gorenjke pripeljala preko Trojan v Škofjo Loko. Po izobrazbi sem živilski tehnik, kar nekaj časa sem bil zaposlen v celjskem podjetju Vivapen, nato sem kratko vmesno obdobje delal v Savi, sedaj pa sem od 1. 4. 2016 zaposlen v Domelu.
V Domelu sem se zaposlil, ker sem o tem hitro rastočem podjetju slišal veliko pozitivnih stvari. Zaposlen sem na oddelku avtomatske stiskalnice, kjer upravljam in nadzorujem delo stroja. Na oddelku se tako vodstvo kot sodelavci trudijo za pozitivno delovno klimo in odličen medsebojni odnos, zato z veseljem prihajam v službo tudi ob vikendih in v nočnih urah.
Svoj prosti čas pa rad preživim z družino in s prijatelji.

ŠPELA ŠOLAR

Sem Špela Šolar, po izobrazbi vzgojiteljica predšolskih otrok. Prihajam iz bližnje vasi Rudno.
V Domelu - na montažni liniji CONTI, sem se zaposlila julija letos, pred tem pa sem preko študentskega servisa delala na oddelku avtomatskih stiskalnic. V prostem času se rada vozim z motorjem, preberem kakšno knjigo, ali se peš odpravim v naravo. Pozimi učim smučanje na smučišču Rudno, kjer sem tudi včlanjena v športno društvo Buldožerji.

MARKO PREVC

Ime mi je Marko Prevc in prihajam s Studena. Po poklicu sem izučen za orodjarja. Delovne izkušnje imam že iz Alpmetala in Domela. V Domelu sem se zaposlil, ker je blizu mojega doma in ker je to podjetje z jasno vizijo in usmerjenostjo v razvoj. Delam v montaži na rotorski liniji 4. Moje zadolžitve so polnjenje linije in odpravljanje zastojev na liniji. V prostem času rad kolesarim, se družim s prijatelji in igram nogomet.

MATIC NASTRAN

Sem Matic Nastran, stanujem v Dašnici v Železnikih. Moj poklic je mizar. Maja letos sem zaradi vedno slabših razmer in odpuščanja delavcev v Alplesu pričel z delom v Domelu. V Alplesu sem bil zaposlen dve leti. V Domelu delam na oddelku BMC, kjer sem operater na stroju. Moja delovna naloga je pregledovanje izdelkov.
V prostem času se najraje družim s prijatelji.

KRISTJAN KOSTELEC

Moje ime je Kristjan Kostelec, prihajam iz Škofje Loke. Star sem 22 let, gimnazijski maturant in zaključujem Višjo šolo za strojništvo. V življenju sem počel veliko stvari, bil sem taborniški vodnik skupini 10 mlajših otrok, imel sem bend, od 14. do 19. leta sem bil natakar, nato pa sem začel delati v podjetju Rodex d.o.o. kjer sem

1 leto delal v proizvodnji tehničnih termoplastov, nato pa še 2 leti v orodjarni, kjer sem bil CNC-operater in programer. V Domelu sem se zaposlil, ker sem dobil delovno mesto, za katero menim, da je dobra odskočna deska za kasnejša napredovanja. Trenutno sem zaposlen kot asistent tehnolog, po zaključeni šoli pa me čaka mesto tehnologa. Moje delo je urejanje in izdelovanje tehnološke dokumentacije, izdelava tlorisov, reševanje tehnoloških problemov, ...

VILJEM LOGONDER

Moje ime je Vili Logonder in prihajam iz Škofje Loke. Po izobrazbi sem diplomirani ekonomist UN, smer management. V Domelu sem se zaposlil aprila leta 2016. Zaposlen sem na delovnem mestu vodje logistike in transporta na lokaciji Domel Trata. Pred tem sem bil zaposlen v bivšem LTH-ju kot vodja proizvodnje. Trenutno delo, ki ga opravljam na lokaciji Domel Trata, je koordinacija in nadzor nad dogovorjenimi gradbeni deli, velikokrat pa tudi mediacija med različnimi izvajalci del, ki potekajo na obnovitvenih in selitvenih delih. So dnevi, ko imamo na gradbišču tudi po petnajst različnih izvajalcev in organizacija nemotenega dela za vse je včasih kar zahtevna. Delo opravljam z velikim veseljem, saj na »pogorišču« bivšega LTH–ja nastaja nova in moderna tovarna. Čeprav na zunaj lokacija izgleda kot veliko gradbišče, pa v delu hale že poteka proizvodnja, ki prinaša nove delovne izzive zame in ostale sodelavce. Sodelavci v Domelu so me lepo sprejeli. Tudi sam se trudim, da olajšam delo sodelavcem, ki prihajajo na delo na Trato, saj je za mnoge to povsem novo okolje. Prosti čas preživljam v krogu družine in prijateljev, kolesarim in hodim v hribe.

ALJAŽ JELIĆ

Sem Aljaž Jelić in prihajam iz Bitenj pri Kranju. Po poklicu sem diplomirani inženir strojništva. Zaposlitev v podjetju Domel je moja prva zaposlitev, s katero sem tudi zelo zadovoljen, delovne navade in različne izkušnje pa sem pridobil že z delom preko študentskega servisa. Zaposlen sem na avtomobilskem programu v razvoju, kjer so me sodelavci lepo sprejeli in mi s svojimi bogatimi izkušnjami radi pomagajo. V prostem času se družim s prijatelji in hodim v naravo.

VEDNO

VEČ ČASA GLEDAMO V RAČUNALNIŠKI MONITOR

V današnjem času vedno več časa gledamo v računalniški monitor, tablico, pametni telefon ali televizijski zaslon, včasih tudi v več ekranov hkrati. Zaradi razvoja tehnologije, načina življenja in delovnih obveznosti bi se zagotovo težko povsem odpovedali uporabi tovrstnih naprav. Lahko pa poskrbimo, da zmanjšamo negativen vpliv na oči. Čeprav sicer raziskovalcem še ni uspelo dokazati, da vsakodnevna večurna izpostavljenost različnim zaslonom vodi v trajno okvaro oči, pa vendar dolgotrajna uporaba lahko utrudi oči in povzroča številne težave.

Roman Megušar

Najbolje bi bilo, če bi lahko zmanjšali izpostavljenost tem napravam, vendar vedno to ni mogoče. Veliko pa lahko na tem področju naredimo že, če si pravilno nastavimo računalnik, uredimo osvetlitev, poskrbimo za ustrezno čitljivost in odpravimo največje napake, kot so utripajoč zaslon, neustrezna razsvetljava, odsev svetlobe in bleščanje.

Poskrbeti moramo za naslednje:

- Računalniški zaslon naj ne bo obrnjen proti oknu ali od okna.
- Vrhnji rob ohišja naj bo v isti višini ali nekoliko nižje od višine oči. Če je zaslon postavljen nad višino oči, so oči izpostavljene večjemu fizičnemu naporu.
- Optimalna razdalja od oči do zaslona monitorja naj bo približno enaka dolžini roke.
- Prilagodimo višino in naklon zaslona tako, da se izognemo bleščanju in odsevom ali jih zmanjšajmo na minimum.
- Uravnajmo svetlost in kontrast slike na zaslonu za lažje gledanje. Če je to potrebno, povečajmo velikost črk na zaslonu za izboljšanje berljivosti.
- Zmanjšajmo prevelik kontrast med zaslonom in neposrednim vidnim poljem okoli njega, saj le-ta lahko obremeni funkcijo izostritve oči, kar utruja oči.
- Zaradi zunanje svetlobe uporabljajmo žaluzije ali zavese za boljši nadzor nad jakostjo svetlobe, ki pada na delovno mesto.
- Bodimo pozorni, da si po nepotrebnem ne delamo sence.
- Zaslon ne sme biti edini vir svetlobe v prostoru.
- Izberimo ustrezne luči, ki ne povzročajo odsevov na zaslonu.
- Namizna luč naj bo postavljena ob ekran.

Dobro si je vzeti tudi odmor za oči. Človek v povprečju namreč pomežikne 18-krat na minuto. Zaradi predolgega gledanja v zaslone pa se mežikanje zmanjša, kar povzroča suhe, rdeče in utrujene oči. Za dobro naših oči vsak dan nekajkrat pogledajmo stran od zaslona v nek oddaljen predmet ter ga opazujmo deset do petnajst sekund. Najbolje pa je, seveda, če imamo to možnost, da gremo ven ter na svežem zraku nekaj sekund opazujemo določen predmet v naravi.

ČLANI

SINDIKATA SKEI NA VESELI TRGATVI S CIGANSKO POROKO

Robert Vojska

24. 9. 2016 smo se ob 7.00 uri zbrali na dvorišču Domela, kjer je bil za člane SKEI Domel zbor udeležencev sindikalnega izleta. Vseh udeležencev izleta nas je bilo 116, za dva avtobusa. Bilo je lepo sončno jutro, udeleženci smo bil polni pričakovanja in dobre volje.

Najprej smo se odpravili proti obali Blatnega jezera – Panonskega morja, največjega jezera v srednji Evropi, ki ima 80 km obale. Panonsko morje nudi številne kulturne in zabavne možnosti. Kot se spodobi za sindikalni izlet, je bilo vzdušje v avtobusih zelo živahno in polno glasnega smeha. Po dobri urici ali dveh vožnje smo si na počivališču Tepanje privoščili prvo pavzo, kjer smo se okrepili z malico ter podružili s potniki iz drugega avtobusa. Nato smo nadaljevali vožnjo proti Blatnemu jezeru.

Ko smo prispeli do Blatnega jezera, je sledila vožnja s trajektom po Panonskem morju. Izkrcali smo se na Tihanyskem polotoku. Tu je bil čudovit pogled na jezero in okolico. Tihany slovi po svojih znamenitostih ter lepotah pokrajine in je zaščiteno območje.

Čas je bil za bil za prvi aperitiv, okrepili pa smo se s pristnim madžarskim bogračem. Sledil je obisk vinograda oz. tako imenovane »vesele trgatve« z zabavnimi igrami, s stiskanjem grozdja, s pokušino mošta in starega vina. Lahko pa smo si vzeli nekaj prostega časa za nakup spominkov, madžarskih dobrot ali za ogled opatijske cerkve. Za zaključek pestrega dneva pa smo imeli še večerjo v čardi, z glasbo in s folklornim programom (ciganska poroka). »Po poroki« smo utrujeni odšli na spanje v hotel ANNABELLA.

Naslednji dan smo se po zajtrku odpravili na sprehod po poteh Nobelovih nagrajencev za književnost Tagora in Quasimoda v enem najstarejših letovišč Balatonfüredu. Sledila je pot po severni obali Blatnega jezera do glavnega mesta »Panonskega morja« – Keszthelya. Tam se nahaja prelepa baročna palača Festetics, ki je bila zgrajena leta 1745 in razširjena 150 let kasneje. Ima 100 soban v dveh krilih.

Najlepši je bil park v okolici dvorca, ki meri 42 hektarjev. Danes je le-ta zaščiten naravni rezervat. Notranji del parka ob dvorcu pa je urejen v stilu francoskega in angleškega vrta. Po končanem ogledu dvorca in parka smo se odpeljali z avtobusi do Héviza, največjega naravnega zdraviliškega jezera v Evropi, v katerega dotekajo topli izviri (29–32 °C). Popoldan je bil namenjen sprostitvi, sprehodu ali kopanju med lokvanji. Lahko pa smo se ustavili v eni od slaščičarn in pokusili »doboš torto« ali katero drugo znano sladko specialiteto. Pozno popoldne smo se poslovili od »viszontlátásra« ter se odpeljali proti domu.

Izlet je bil nepozaben, imeli smo lepo vreme, odlična vodiča in pa, kar je zelo pomembno, odlična avtobusa s super šoferji.

Bilo je zelo lepo, zato drugo leto gremo spet.

Ciganska poroka

Gasilska slika pred baročno palačo Festetics

INTERVJU

STANKA IN TONE LOTRIČ

Danica Jelenc

Tokrat sem se na obisk odpravila k dvema preprostima človekoma, ki sta navajena delati tudi še sedaj, ko sta na pragu tretjega desetletja »upokojenske službe«. On prihaja iz Železnikov, ona iz Selc, skupen dom sta si ustvarila na Rudnem. To sta Stanka in Tone Lotrič. Tokrat se mi je prvič zgodilo, da vprašanj, ki sem jih pripravila vnaprej, sploh nisem rabila. Tone se je namreč tako lepo vživel v pripovedovanje, da bi ga bilo škoda prekiniti.

Kako se spominjate svojih začetkov v Domelu?

Prvič sem se s tovarno srečal, ko sem se med počitnicami zaposlil v podjetju Tehnik, ki je ravno takrat gradilo stari okrogli del tovarne. Takrat sem zaslužil ravno toliko, da sem si za plačo kupil kolo. Po končani osnovni šoli pa sem se zaposlil takrat še v tovarni Niko. To je bilo leta 1957. Tega leta sem tudi pričel delati vajeniško šolo in jo v treh letih tudi zaključil.

Kje je potekala vajeniška šola?

V prostorih osnovne šole. Dopoldan smo hodili delat, popoldan pa v šolo. Ko sem z vajeniško šolo zaključil, smo se preselili v novo tovarno, v znameniti okrogli del. Kot vajenci smo se morali preizkusiti na vseh delovnih mestih – od kovačije, do varilnice in livarne. Livarna je bila takrat v Jegrovem vrtu. Na vsakem oddelku smo bili po en mesec. Kot vajenci smo morali trdo delati in poprijeti za vsako delo, tudi pometali smo, Švijovemu Tonetu sem pomagal kovati … Ko sem končal vajeniško šolo, pa sem dobil delovno mesto v orodjarni. Oče je sicer z menoj imel drugačne načrte. Mislil je, da bom šel še naprej v šolo in se izučil za tehničnega risarja. Vendar meni ni bilo do tega in sem raje delal naprej.

In kje ste najprej delali?

Ko je bil dograjen okrogli del tovarne, sem tudi jaz dobil mesto v njem. Mi, ki smo prišli malo kasneje, smo bili bolj v zunanjem krogu, znotraj so bili Mažicov Janez, Cvernov Johan, Birtov Ivan, Čufrov Tone … Tuškov Niko in še nekateri drugi so bili v sredini, torej so bili glavni v orodjarni. Na sploh je bila tovarna organizirana tako, da je bila orodjarna v sredini, kot srce tovarne. V naslednjem krogu je bila polovica proizvodnje, polovica pa montaže, v zunanjem krogu pa so bili: skladišče polizdelkov, brusilnica, merilnica, sprejem materiala, ekspedit …

Iz orodjarne sem bil na predlog Rafkota Eržena premeščen v oddelek tehnologije in postal tehnolog. Delo tehnologa sem opravljal vse do leta 1966, ko sem odšel služit vojsko. Kot tehnolog sem bil zadolžen za rotor in stator v montaži.

Po vrnitvi iz vojske pa sem začel delati v montaži, kjer sem potem na različnih delovnih mestih delal vse do upokojitve. Najprej

Stanka in Tone Lotrič

sem delal na tekočem traku. Tam sem na sosednjem traku spoznal tudi ženo Stanko.

Stanka je samo pokimala in pritrdila.

Prva montaža je bila v okroglem delu, zato je bil tudi tekoči trak polkrožen. S tem smo imeli kar veliko težav, ker gibanje ni bilo enakomerno in se je trak lahko hitro pokvaril. Takrat smo izdelovali motorčke, ki so jih vgrajevali v kavni mlinček Girmi. V tistem času se je še vsa žica navijala ročno na ocmes in ženske, ki so to delale, so imele res težko delo. To je pritrdila tudi Stanka. Povedala je, da so po 8 ur ročno navijale žico na rotor. Treba je bilo narediti dvanajst krat po 6, 8 ali 10 ovojev z žico, potem rotor obrniti in spet narediti po toliko ovojev, kot so jih predpisali tehnologi. Število ovojev je bilo odvisno od debeline žice. To so bili težki gibi in bi jih danes prav gotovo nihče ne zdržal.

Potem je s pripovedjo nadaljeval Tone. Imeli smo tri trakove. Na srednjem traku so izdelovali motorje za ameriškega kupca Empire Machines. Bil je zraven, ko se je naredil milijonti motor za tega ameriškega kupca. Kasneje so se izdelovali tudi motorji za tovarno Bagat. Od začetka se je vsa izolacija vnašala ročno, kasneje pa so dele žice vlagali v motor, žica pa se je navijala s pomočjo avtomata. Rotor se je vrtel, žica pa se je navijala na utore. Kasneje smo dobili navijalne aparate od Aumanna, ki so težko delo močo olajšali. Ko je tovarna kupovala drugi tak avtomat, so mene in Saloncovega Marjana poslali v Nemčijo v tovarno Aumann. Prva stvar, ki se je spomnim, je bila, da sva se na frankfurtskem letališču izgubila, ko sva iskala podzemno železnico - pa na njej sva bila … Potem sva se z vlakom odpeljala do Espelkampa, kjer je bila tovarna Aumann. S seboj sva imela tudi žico, ki smo jo takrat kupovali v Svetozarevu in smo jo uporabljali za navijanje rotorjev. Že takoj so nama povedali, da ta žica ni dobra in da bomo imeli težave, če je ne bomo zamenjali. In točno to se je zgodilo.

Potem se je zgradila nova hala, v njej se je začela masovna proizvodnja motorjev za sesalnike. Takrat smo dobili navijalni stroj Globe iz Amerike. S tem strojem je bilo navijanje že veliko bolj avtomatizirano. Poudarim naj, da je Žumrov Franci naredil vse načrte za avtomatsko vlagalno napravo,

ki so jih kasneje samo še dopolnjevali in dodelovali. Leta 1985 sem bil tudi pri Globu v Ameriki, kamor smo šli na prevzem nove linije za vtiskavanje gredi. To so bili res dobri avtomati. Če se ne motim, nekateri delajo še danes. Takrat nas je na prevzem nove linije šlo res veliko, od mojstrov, električarjev, vzdrževalcev … Tudi takrat je po vrnitvi iz Amerike prišlo do manjšega spora z vodstvom. Američani so nam namreč že takoj povedali, da s temi lamelami, s katerimi smo delali do sedaj, na novih strojih ne bomo mogli delati, saj avtomat ne bo deloval tako, kot je treba. A naše vodstvo je vztrajalo pri svojem in je vztrajalo na starih lamelah, lamelam smo morali prilagoditi avtomate. A s tem se je povzročilo ogromno škode, saj je bilo zaradi neustreznih lamel veliko odpada. Očitno se težavi z lamelami še niso povsem odpravile, saj sem na dnevu odprtih vrat opazil, da je še vedno največ izmeta ravno pri lamelah. Kasneje sem bil v Ameriki pri firmi Globe še dvakrat.

Kako ste se pa na teh službenih poteh sporazumevali?

Z nami je vedno šel kdo od vodstva, da nam je tudi prevajal. To so bili Matija Jelenc, Janez Hostnik ali pa Brane Bergant. Ob vsakem obisku so nas Američani opominjali, da bomo morali začeti delati z bolj kvalitetnim materialom, saj ni problem za izmet v avtomatih, ampak v materialu.

Ali ste bili še kje na kakšni službeni poti?

Ja, enkrat sem bil štiri mesece v Berlinu. Tam smo se učili delati na liniji v tovarni AEG. To linijo smo kasneje preselili v Železnike. Takoj smo spoznali, da tudi v Nemčiji probleme rešujejo drugače kot pri nas. Če so imeli težave z lamelami ali če je zmanjkalo kolektorjev, so linijo ustavili in počakali, da se ja odpravila napaka. Pri nas pa smo morali takoj preurediti linijo in pričeti z izdelavo drugega motorja. Na tej liniji sem tudi učil enega izmed sedanjih direktorjev - Aleša.

Nam lahko zaupate še kakšno zanimivo izkušnjo, ki ste jo dobili na obisku v Ameriki?

Zanimiv se mi je zdel njihov način reševanja problemov. Če je pri njih prišlo do kakšne težave ali zastoja, so na »kraj problema« vedno prišli vsi tehnologi in razvijalci in so problem rešili skupaj. Pri nas je bilo to vedno tako, da tehnologi niso poslušali nas, ki smo motorje izdelovali, pač pa so nas odpravili z besedami:

»Kaj boš ti mene učil, saj sem jaz inženir.«

Ali ste bili potem vi mojster na Globovih linijah?

Ja, tam sem ostal vse do takrat, ko smo pričeli izdelovati črpalke za Danfos. Na linijah je bilo lepo delati, ampak vedno sta nam največje probleme povzročala žica in izolacija, ki sta bili premalo kakovostni. Potem sem nekaj časa delal na programu Danfos, ki pa se je žal kmalu preselil v Idrijo.

Kako pa je bilo s temi selitvami v Idrijo?

Vsem, ki smo bili takrat udeleženi pri tem, je bilo žal, da se je toliko dobrih programov preselilo v Idrijo. Tega je bilo res preveč. Upam si trditi, da se je Idrija v veliki meri razvila ravno na račun Železnikov.

In kaj ste delali potem, ko Danfosa ni bilo več?

Vrnil sem se nazaj v montažo k linijam in tam ostal vse do odhoda v pokoj, pravzaprav ne v pokoj, na bolniško. Leta 1995 sem moral na operacijo kolka, po končani bolniški pa se nisem več vrnil na delovno mesto, saj je takrat vodstvo zaradi nove krize množično pošiljalo ljudi v pokoj. Ponudili so nam odpravnine. Sicer smo imeli izbiro »vzemi ali pusti«, vendar so nam dali vedeti, da je zaželeno, da se upokojimo.

Po vseh teh dogodkih se v tovarno nisem več vrnil vse do letos, ko sem bil na dnevu odprtih vrat. Moram priznati, da danes tovarna res izgleda zelo lepo. Če se danes ozrem nazaj, je bilo tudi v času mojega službovanja lepo, čeprav smo se marsikdaj s kom tudi sporekli. A to je del življenja in, če vse ostalo poteka tekoče, je tako tudi prav.

Kako pa gledate na spremembe od začetka vaše delovne dobe do danes?

Tega se skoraj ne da opisati. Danes bi težko razložili nekomu, kako

Vajenci leta 1957. Tone v drugi vrsti, drugi iz desne.

so včasih ženske navijale rotorje, poleg tega je bilo tudi fizično zelo naporno. To je pritrdila tudi Stanka in povedala, da so nekoč poskusili tudi s telovadbo na delovnem mestu, da so se ženske vsaj malo razmigale od monotonih gibov.

Oktober je tudi mesec inovativnosti. Kako je bilo z inovacijami včasih?

Nekoč sem naredil napravo za navijanje žice na motor. Prinesel sem jo domov, kjer sem navijal rotorje. Ampak eden od direktorjev mi je takrat rekel, da to pa ne bo šlo – ženske so za to, da delajo, ne pa da bo nekdo doma rotorje navijal, ženske v tovarni pa bodo brez dela. To je bila moja edina inovacija, ki sem jo prijavil. Vedno sem se trudil, da bi na delovno mesto vpeljal izboljšave, kot inovacije pa jih nisem več prijavljal.

Kakšno pa je bilo včasih vzdušje med delavci v montaži?

Veliko je bilo problemov zaradi prisilnih uprav, delali smo za 60-odstotno plačo … Seveda pa je bilo tudi zelo veliko lepih trenutkov. Vedno smo radi delali.

Poleg tega se ne morem znebiti občutka, da je vedno zmanjkalo denarja za plače. Spominjam se, da je direktor Žumer vedno obljubljal, da bodo plače višje, ko bomo prišli na zeleno vejo. Nekoč mu je Pavla Markelj zabrusila nazaj: »Nehajte nas že futrat s to zeleno vejo, saj se vedno prej posuši, kot pa da do nas kaj pride.«

Kaj ste pa počeli potem, ko ste se upokojili?

Doma smo prenavljali hišo, tudi otrokom sem veliko pomagal, ko so gradili. Seveda sva z ženo z veseljem pazila na vseh deset vnukov, poleg tega sem pa kar nekaj let pomagal pri izdelovanju žlebov in snegolovov. Še vedno z veseljem odigram kakšno teniško tekmo, v poletnem času igram tenis dvakrat na teden, enkrat v Selcih, enkrat v Besnici. Je pa res, da smo prišli v leta, da če te zjutraj, ko se zbudiš, nič ne boli, je že nekaj narobe.

Ob koncu smo še malo pokramljali, dve uri sta minili, kot bi mignil. Zahvalila sem se jima za čas, ki sta si ga vzela za nas in sta svojo zgodbo delila z nami.

Kot tehnolog

Z MOTORJEM

Nataša Dolenec

Bojan v prostem času rad potuje z motorjem. Nekaj utrinkov z zadnjih potovanj deli z nami.

Motoristi se redno udeležujemo zborov in lansko leto v Ilirski Bistrici je Matija predlagal, da se odpeljemo na Nordkapp. Potovanje pa je povezano s stroški. Najprej sem predlagal Zvonki, ki pa je bila navdušena. Z Matijem smo se dogovorili, da povabimo še dva kolega, Janeza in Borisa. Matija, Zvonka in Bojan so pripravili načrt potovanja. V pomoč nam je bil zapis od kolegov s Ptuja, ki so za pot porabili 21 dni.

Na pot smo se odpravili 25. junija. Potovali smo po Baltskih državah. Ustavljali smo se približno na 300 km, ko je bilo potrebno napolnit rezervoarje in se okrepčati. S seboj smo imeli domačo hrano, pomagali smo si z grelnikom, kupovali smo predvsem kruh in pivo. Na severu Norveške smo se ustavljali pogosteje, zato ker je tam manj bencinskih servisov. Na Lafotskih otokih smo se ustavili v kraju A. Poznan je po tem, da je najkrajše imenovan kraj na svetu. Peljali smo se preko prelaza Trollstigen, ki pelje do Geiranger fjorda. Prevozili smo tudi atlantsko cesto. Zanimivost so severni jeleni, ki se sprehajajo po cesti, srečali smo tudi ovce, imeli bližnje srečanje z jelenom, štorkljo in sovo, na Finskem so nas ovirali komarji. Na poti smo imeli pet dni slabega vremena z dežjem in vetrom. Prenočišče smo sproti poiskali, večinoma smo kampirali, na motorjih smo imeli tudi zalogo hrane.

Potovanje je potekalo brez težav, s policijo smo se srečali v pristanišču v Estoniji, kjer smo se morali umakniti na parkirišče. Ta dan smo zato prevozili manj kot 200 km. Nordkapp je za nas motoriste zelo želen cilj in prijeten občutek imaš, ko lahko rečeš, da si bil gor. Proti domu smo se odpravili po norveških fjordih. Na poti smo bili 15 dni. Pot do Nordkappa čez Baltske države je bila dolga kakih 4000 km, od Nordkappa proti domu pa kakih 5100km.

Transfagarasan, od leve proti desni: Aleš, Janez, Zvonka, Bojan

Po lanskoletni dobri izkušnji smo ostali na vezi in tako smo se z Borisom, Blažem in Jano dogovorili, da si ogledamo Korziko. Na pot smo se odpravili za prvomajske praznike. Potovali smo preko Italije do pristanišča v Savoni, kjer smo se vkrcali na trajekt za Bastijo. Vožnja je trajala deset ur, ker smo šli na nočni trajekt. Če bi šli na popoldanskega, bi bila vožnja pol

Korzika, od leve proti desni: Blaž ,Jana ,Boris ,Bojan in Zvonka

ZDRAVI
V PRIHODNOST

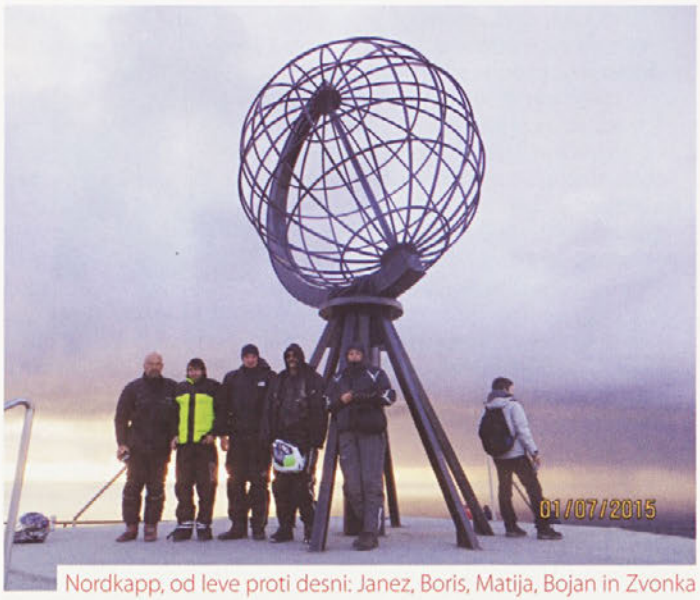

Nordkapp, od leve proti desni: Janez, Boris, Matija, Bojan in Zvonka

krajša. Korziko smo prevozili v celoti. To je bilo kakih 1000 km. Na Korziki smo si ogledali staro mestno jedro Bonifacia, Restonica Valley, Napoleonov spomenik v Ajacciu. V kraju Porto smo videli pečine, ki se v soncu obarvajo rdeče. Posebnost na Korziki so tudi prometni znak,i na katerih piše ime kraja v francoskem in korziškem jeziku. Tam, kjer piše v francoskem jeziku, je prestreljeno ali prebarvano. Po cesti je tudi polno domačih živali, od pujsov do ovac in krav. Spali smo po kampih v šotorih. Tudi tukaj smo si malo sposodili plan poti od Ptujčanov. Na poti sem s kamero snemal cesto. Določene posnetke delim z ostalimi motoristi, prav tako tudi slike. Cesta je zaradi grobega asfalta primerna za hitro vožnjo. Opazili smo veliko razbitin avtomobilov ob cesti.

Med kolektivnim dopustom pa smo se odpeljali v Romunijo. Ekipa v sestavi: Zvonka, Bojan, Janez, Aleš se je na pot odpravila 25. julija. Za Madžarsko je obvezna vinjeta, v Romuniji in Bolgariji pa za motor vinjete niso potrebne. Romunijo zaznamujejo slabe ceste, v Bolgariji so malo boljše. Povsod je veliko smeti ob cesti, izjema so večja mesta. Zlasti v Romuniji nas je presenetilo veliko število povoženih psov. Potovanje naredijo privlačno bogata kulturno-zgodovinska dediščina in ohranjena srednjeveška mesta z gradovi. Dva gradova smo si tudi ogledali. Prvi je bil v kraju Hunedoara, drugi pa legendarni dom grofa Drakule v kraju Bran. V kraju Turda smo si ogledali rudnik soli. Ogledali smo si tudi veselo pokopališče v kraju Sapanta.

V Romuniji smo prečkali več gorskih prelazov. Najvišja gorska cesta v Romuniji je Transalpina v gorovju Parang v Vzhodnih Karpatih. Prečkali smo tudi slikovit prelaz Transfaragasan - to je tisti, ki ga je dal zgraditi pokojni diktator Ceausescu. Kot zanimivost lahko omenim, da smo videli polno ljudi, ki so v koših prenašali gobe in borovnice na tržnico. Na cestah je tudi zelo veliko konjske vprege, kar pomeni, da je treba biti zelo pazljiv. Med avtomobili prevladuje predvsem Dacia.

Odpeljali smo se do Črnega morja, kjer smo se kopali, in potem nadaljevali pot v Bolgarijo, kjer so boljše ceste. Zanimivosti ni toliko kot v Romuniji, zato smo se ustavili le v Sofiji. Tam smo prespali in tudi motorje prenočili na varovanem parkirišču. Pot smo nadaljevali v Srbijo. Ustavili smo se v Užicah, kjer smo se dobili s kolegi. Naslednji dan smo prispeli v Bosno, kjer smo se udeležili zbora v Livnem, moto kluba Vukovi Livno. Proti domu smo se vračali v deževnem vremenu preko Bihača in Karlovca do Metlike. Potovanje smo po prevoženih 5000 km zaključili v Postojni na moto zboru, ki ga je 7.8.2016 organiziral moto klub Springer Riders.

Fotografije s poti lahko pogledate na povezavah:
http://motosvet.com/albums/album/13520-nordkapp-25-6-10-7-2015/

http://motosvet.com/albums/album/13519-korzika-25-4-1-5-2016/

http://motosvet.com/albums/album/13525-dopust-v-romuniji-bolgariji-srbiji-in-bosni/

Jana Egart

Podala bom nekaj spoznanj, misli in nasvetov ob tretjem letu mojega delovanja v Železnikih. Z veseljem povem, da sem ponosna na odgovorne v Domelu, ki jim ni vseeno za zaposlene in jim omogočajo lažji dostop do ene od možnih popoldanskih relaksacij. Hkrati pa se tudi meni širi krog strank.

Mnogi mi rečejo: »Ja, včasih smo pa samo delali, ni bilo časa, ki bi si ga vzeli zase.« Zdaj se pa že prav dobro zavedajo, kakšne posledice jim je to pustilo, kajti ti ljudje so še vedno zaposleni. Imajo močno omejeno gibanje, bolečine v zgornjem delu hrbta, nekateri v križnem delu, izčrpanost in splošno slabo počutje.

Ob današnji ozaveščenosti marsikdo že razmišlja drugače.

Na voljo imamo veliko različnih dejavnosti, od telovadb, joge, savn, masaže, raznih delavnic, kako izboljšati svoje zdravje … Koristne so le, če se jih poslužujemo. Športne dejavnosti smo že pridno usvojili, pri masaži imamo še kdaj pa kdaj zadrego, čeprav jo nekateri že kar pridno uvrščajo v svoj tedenski ali mesečni urnik.

Se sploh zavedamo, kaj vse nam naše telo omogoča, kako funkcionira in kako pomembno je, da mu prisluhnemo?

Na kaj vse vpliva masaža in zakaj se zaposleni Domela najpogosteje odločijo za masažo?

Razlogi so različni:

OBREMENJENA HRBTENICA

Vzdolž hrbtenice so točke, preko katerih dobro vplivamo na celotno telo, na roke, noge, glavo, in kar je najpomembneje, na notranje organe. Če so na hrbtenici zategle, trde mišice, vozli, ni dobre prekrvavitve, niti zadostne energije, ki skrbi za nemoteno delovanje telesa. Precej pogoste so bolečine v zgornjem delu hrbta in ramenskem sklepu. Pomembno je , da pravočasno ukrepamo. Prej ko se poslužujemo masaže, hitrejši in boljši je uspeh - z masažo namreč povrnemo mišicam funkcionalnost. S tem, ko dosežemo pretočnost hrbtenice, se počutimo veliko bolje in dobimo povsem drug občutek v telesu.

ODVAJANJE NEPOTREBNIH SNOVI

V telo vnašamo s hrano koristne snovi, poleg le-teh pa zaužijemo tudi veliko nekoristnih. Pogostejša posledica slednjega so pri ženskah zatečene in boleče noge. Stanje se poslabša, če smo veliko »na nogah« ali če preveč sedimo in nimamo nobenega gibanja. V kolikor telo ne odvaja dovolj, si z masažo lahko pomagamo odplakniti nerabne snovi, posledično so noge bolj lahke in prožne.

UMIRITEV MISELNIH FUNKCIJ, MENTALNO SPROŠČANJE

Ob masaži misli utihnejo in se potopimo v svoje lastne občutke. To občutimo kot prijetno »gomazenje« v telesu, čutimo toploto, ki se širi, takrat se telo zares globoko regenerira in obnavlja (fizično in psihično).

Kako pogosto je priporočljivo iti na masažo?

Ni nekega univerzalnega odgovora. Veliko lažje bomo sami našli odgovor zase, ko bomo vsaj nekajkrat šli na masažo. Stalne stranke že vedo, v kakšnih intervalih jim odgovarja, da imajo dobre učinke. To je lahko 1 x tedensko (nekaj tednov zapored, potem bolj poredko), 1 x na 14 dni, 1 x na mesec ali bolj poredko. Treba je upoštevati tudi dejstvo, da nimamo vsi enakega optimalnega telesa. Torej genska prirojenost, drža, delo, ki ga opravljamo, prepihi, klime, razne nezdrave navade - sedenje pred TV, drža v avtu, karakter (pretirane skrbi, strah ...) čustvena nestabilnost - vse to se tudi odraža na hrbtenici in vpliva na pogostost masaže. Zagotovo je pa dobro misliti tudi na vzporedno pripravljenost na učinkovito masažo, da si pomagamo očistiti telo s kakšnim kozarcem tekočine, najbolje vode ali čaja, in tako pospešiti cirkulacijo v telesu.

Sproščenost in vitalnost telesa sta zagotovo pomembna pogoja, da bo telo zdravo in gibljivo, glava pa sproščena in spočita za vsakdanje obveznosti in nove izzive.

Nasmejani, zadovoljni delavci = učinkovito delo, več idej = nasmejani, zadovoljni delodajalci.

MLEKO

VIR KALCIJA

Janja Kozjek

Že pred leti sem bila na predavanju g. Antona Komata, slovenskega naravoslovca in raziskovalca, ki je dejal: »Še jupol ima rok trajanja, mleko, ki ga kupujemo, pa ga glede na ponovne pasterizacije očitno nima? Ali je to res še mleko?...« To mi ni dalo miru in sem začela iskati informacije o mleku v tetrapaku. Prebrala sem, da mleko, ki se ne proda do konca roka trajanja, ponovno pasterizirajo in ponovno zapakirajo za ponovno prodajo, z nadaljnjim polletnim rokom trajanja. To delajo večkrat, kar je označeno s številkami na spodnjem delu tetrapaka. Ko sem to izvedela, sem bila odločena, da takšnega mleka zagotovo ne bom več kupovala. Takrat še ni bilo mlekomatov. Čeprav sama mleka zaradi zdravstneih razlogov ne jem, ga že kar nekaj let jemljem pri kmetu in na mlekomatu.

Če se naše kosti šibijo zaradi primanjkljaja kalcija, zdravniki svetujejo uživanje večjih količin mleka, saj je dober vir kalcija. Na drugi strani ste verjetno že slišali, da lahko prav uživanje mleka prispeva k nastanku težav, kot so osteoporoza, zasluzitev telesa, alergije ... Kaj o mleku drži in kaj ne?

Posledica trajno porušenega kislo-bazičnega ravnovesja v telesu je lahko tudi osteoporoza. V primeru dolgotrajnega zakisanja namreč telo za nevtralizacijo presežka kislih presnovkov nenehno črpa kalcij iz kosti, zaradi česar postanejo krhke in lomljive. Uživanje s kalcijem bogate hrane je seveda dobrodošla pomoč, vendar le, če gre za kakovostna živila. To velja tudi za mleko. Beseda mleko ne pove veliko, če ne vemo, o kakšnem mleku govorimo, zato raje bodite pozorni na njegovo kakovost in obliko predelave.

Komu je namenjeno mleko?

Kravje mleko omogoča telički, da v dveh do treh letih zraste v odraslo žival in pridobi nekaj 100 kilogramov teže, zato je koncentrat hormonov in beljakovin. Človeški 'mladiček', torej dojenček, raste veliko počasneje (25 let), v tem času pa pridobi od 50 do 90 kilogramov telesne teže in razvije sorazmerno večje in bolj razvejane možgane.

Odrasel človek ne raste, zato ne potrebuje rastnih hormonov. Že ta preprosta logika, pravijo nekateri zdravniki in nutricionisti, dovolj jasno pove, da kravje mleko morda ni najbolj primerna hrana za ljudi. Številne raziskave kažejo, da ima lahko pretirano vnašanje hormonov in beljakovin, ki so namenjeni izredno hitri rasti telička, na zdravje človeka delujejo škodljivo.

Surovo mleko iz ekološke pašne reje

Mleko je v resnici odličen vir kalcija in beljakovine kazein, ki sodeluje pri vsrkavanju kalcija iz črevesja v telo, toda od kakovosti mleka je odvisno, ali boste od njega imeli kako korist ali ne. Ko gre za osteoporozo, lahko največ pričakujemo od surovega mleka zdravih, ekološko rejenih krav, ovc ali koz. Pri tem mora biti poskrbljeno tudi za optimalno higieno pri molži in shranjevanju mleka (čistoča, ohlajanje mleka, kratkotrajen transport od mesta molže do končnega uporabnika). Takšno mleko je s stališča kislo-bazičnega ravnovesja nevtralno; to pomeni,

da nas ne zakisa in tudi ne razkisa. Poleg tega v primerjavi z mlekom, dobljenim od živali iz konvencionalne reje, vsebuje neprimerno več protivnetno delujoče maščobe omega 3, vitaminov K2 in D, poln spekter koristnih maščobnih kislin … Vsebuje tudi številne encime in dobre mlečnokislinske mikrobe. Zaradi tega je tako mleko tudi najlažje prebavljivo. Žal ga ne boste našli v trgovinah, na voljo pa je v mlekomatih in pri kmetih.

Termično obdelano mleko

Če niste prepričani o neoporečnosti surovega mleka ali pa ga ne nameravate porabiti takoj, ga lahko termično obdelate tudi sami: pol ure ga segrevajte pri temperaturi od 60 do 64° C. Tako boste uničili potencialno nevarne mikrobe, ki lahko zaidejo v mleko, če je krava bolna ali če se zaradi slabe higiene okuži naknadno. Do tega redkeje pride pri zdravih kravah iz ekološke reje in ob vestnem ravnanju mlekarja, če pa o tem niste prepričani, mleko raje segrejte. Termična obdelava mleka resda nekoliko vpliva na njegovo sestavo in s tem tudi na dobrodejne lastnosti, vendar še vedno manj kot obdelava pri višjih temperaturah. Čeprav se pri termični obdelavi uničijo tudi dobri mlečnokislinski mikrobi, se mlečna beljakovina kazein ohrani, prav tako razpoložljivosti kalcija.

Prebavljivost kalcija lahko izboljšate tako, da mleko naravno fermentirate in iz njega naredite jogurt, kislo mleko ali kefir.

Pasterizirano mleko

Pasterizacija je raztegljiv proces, ki ga v praksi izvajajo pri različnih temperaturah in lahko traja različno dolgo. Zato vse pasterizacije niso enake in ne vplivajo enako na kakovost mleka. Zaradi klasične pasterizacije postaneta kazein in kalcij težje prebavljiva, zato se ne moreta iz črevesja vsrkati v telo. Ker mleko uživamo prav zaradi kalcija, je pitje pasteriziranega mleka s tega stališča nesmiselno. To potrjuje tudi raziskava, ki navaja, da odrasli težje dosežejo želeno ravnovesje kalcija v telesu, če pijejo pasterizirano mleko. Raziskovalci so še ugotovili, da otroci, ki uživajo surovo

mleko, bolje napredujejo v rasti kot tisti, ki uživajo pasterizirano mleko (vir: Resnice in zmote o osteoporozi). Znano je, da pasterizacija uniči tudi maščobe omega 3 in vitamin K2, ki je pomemben za zdravje kosti. Vitamin K2 namreč sodeluje pri transportu kalcija v kosti. Kadar ga primanjkuje, se kalcij namesto v kosti prenese v mehka tkiva!

Enako kot pri termično obdelanem mleku velja, da je tudi pri tej obliki mleka mogoče z naravno fermentacijo izboljšati resorpcijo rudnin.

Vse nadaljnje obdelave (sterilizacija, homogenizacija, odvzemanje maščob …) dodatno zmanjšujejo koristi mleka in s tem povečujejo tveganje za naše zdravje. Takšno mleko nas lahko celo močno zakisa; sodeč po raziskavah osteoporozo celo poslabša in ne nasprotno.

Sterilizirano mleko

Sterilizirano mleko, ki ga obdelajo pri zelo visokih temperaturah, je dobesedno mrtvo. Zato v trgovini mleko, ki ne potrebuje ohlajanja (ki torej ni v hladilniku), mirno pustite tam, kjer je. To je navadno močno industrijsko predelano mleko; z mlekom, ki pride iz kravjega vimena, nima prav veliko skupnega. Če bi ga vzeli v roke in prebrali drobni tisk na embalaži, bi najverjetneje pisalo UHT, sterilizirano, homogenizirano, z dodanim kalcijem ipd. Zaradi tovrstne predelave sterilizirano mleko dolgo zdrži na sobni temperaturi, a se kljub temu ne pokvari. Podobno se z njim dogaja tudi po odprtju. Koliko je v njem življenja in hranil, vam najbolje povedo mikroorganizmi, ki se ga nočejo lotiti, četudi ga pustite odprtega na mizi. Še vedno mislite, da boste z uživanjem takega mleka telesu pomagali okrepiti kosti?

Posneto mleko

Tudi posneto mleko utrpi poškodbe. Najznačilnejši je odvzem številnih koristnih maščob, kot so palmitinska, oleinska ter stearinska kislina, in tudi holesterola. Skrita slaba plat posnetega mleka je tudi manjša količina v maščobah topnih vitaminov A, E, in K2. Ti namreč delujejo v paketu z maščobami. Če mleku odstranijo maščobe, s tem odstranijo tudi pomembne vitamine! Resda lahko posnetemu mleku naknadno dodajo sintezne vitamine, vendar se ti ne morejo kosati z naravnimi vitamini.

Mleko iz konvencionalne reje

Mleko iz konvencionalne reje je lahko škodljivo zaradi morebitnih ostankov pesticidov v konvencionalni krmi. Poleg tega utegne vsebovati ostanke hormonov, antibiotikov in drugih pripravkov, ki jih dajejo živalim v težkih razmerah konvencionalne reje. Mleko krav, ki živijo samo v hlevih in se ne pasejo zunaj, pač pa se prehranjujejo pretežno s sojinim in koruznim zrnjem, vsebuje tudi manj koristnih vitalnih snovi, kot so maščobe omega 3 in omega 6 ter vitamina D in K2.

Torej smo ponovno prišli do tega, da se je bolje, tako kot včasih, odpraviti po sveže mleko s kanglico v roki h kmetu, pri katerem se krave pasejo zunaj ali jih hranijo z naravnim senom brez plastičnih bal.

Komu je namenjeno mleko?

Kravje mleko omogoča telički, da v dveh do treh letih zraste v odraslo žival in pridobi nekaj 100 kilogramov teže, zato je koncentrat hormonov in beljakovin. Človeški »mladiček«, torej dojenček, raste veliko počasneje (25 let), v tem času pa pridobi od 50 do 90 kilogramov telesne teže in razvije sorazmerno večje in bolj razvejane možgane.

Odrasel človek ne raste, zato ne potrebuje rastnih hormonov. Že ta preprosta logika, pravijo nekateri zdravniki in nutricionisti, dovolj jasno pove, da kravje mleko morda ni najbolj primerna hrana za ljudi. Številne raziskave kažejo, da ima lahko pretirano vnašanje hormonov in beljakovin, ki so namenjeni izredno hitri rasti telička, na zdravje človeka delujejo škodljivo.

S prehranjevanjem po krvnih skupinah se lahko tudi pozdravite

Ameriški zdravnik in naravni zdravilec dr. Peter D'Adamo je avtor ideje, da tip krvne skupine določa, kako naše telo presnavlja posamezna hranila, zato bi morali ljudje načrtovati prehrano glede na svojo krvno skupino. Krvna skupina bi naj ravno tako določala sposobnost organizma, da se bori proti boleznim in stresu. S pravilno prehrano po krvnih skupinah naj bi se torej izognili tudi številnim boleznim oziroma obratno, s pravilno prehrano bi se lahko pozdravili.

Nepravilno prehranjevanje po krvnih skupinah lahko vodi v številne bolezni. Preverite, ali lahko jeste mlečne izdelke.

Mlečni izdelki so za krvni skupini 0 in A večinoma strup

Za vsako krvno skupino obstajajo liste s seznamom živil, ki so za posamezno krvno skupino "priporočljiva", "nevtralna" ali "škodljiva". Slovenski zdravilec Ignac Kavec, ki ima v Ljubljani tudi svojo ordinacijo, pa je sestavil cel priročnik prehranjevanja po krvnih skupinah, v katerem so vsa živila zelo natančno razporejena po tem, kaj je za posamezno krvno skupino "zdravilo Z" (idealno hranilo), "hrana H" (dobro dopolnilo) ali "strup S" (izogibajte se). Tokrat si bomo ogledali razpredelnico mlečnih izdelkov, ki so za krvni skupini A in O večinoma strup, razen svetlih izjem, za krvni skupini B in AB pa v večini hrana ali celo zdravilo. Sicer pa si oglejte natančnejšo razpredelnico.

Učinek mlečnih izdelkov glede na tip krvne skupine

Mleko in mlečni izdelki	0	A	B	AB
Brie	S	S	H	S
Cheddar	S	S	H	H
Edamec	S	S	H	H
Ementalec	S	S	H	H
Gauda	S	S	H	H
Kozje mleko	S	H	Z	Z
Kozji sir	H	H	Z	Z
Neposneto mleko	S	S	H	Z
Parmezan	S	S	H	S
Pinjenec	S	S	H	S
Posneto mleko	S	S	Z	H
Sir s plemenito plesnijo	S	S	S	S
Sirotka	S	S	H	H
Sladoled	S	S	S	S
Sveži sir	S	S	H	H
Topljeni sir	S	H	S	S
Jogurt	S	H	Z	Z
Kefir	S	H	Z	Z
Mozzarela	H	H	Z	Z
Ovčji sir	H	H	Z	Z
Ricotta	S	H	Z	Z
Polnomastna skuta	S	S	H	H
Zrnasta skuta	S	S	Z	Z
Camembert	S	S	H	S

PGD

RUDNO V OBDOBJU 1926-2016

Roman Megušar

Leto 1926 je bilo za vas Rudno prelomno. Sedemnajst vaščanov se je odločilo ustanoviti prostovoljno gasilsko društvo. Ustanovni občni zbor je bil 28. marca 1926. Še isto leto je bilo društvo registrirano pri ustreznih organih v Škofji Loki pod imenom PGD Rudno. Spadalo je v »Gasilsko župo« Škofja Loka in je bilo sprejeto v Zvezo gasilskih društev v Ljubljani.

Spomnimo se teh že pokojnih, a takrat zelo podjetnih mož, ki so bili ustanovni člani: Ciril Eržen, Luka Eržen, Mohor Demšar, Franc Demšar, Urh Demšar, Jakob Derlink, Leopold Nastran, Janez Nastran, Rudolf Eržen, Valentin Šolar, Rok Šolar, Vencelj Šolar, Luka Megušar, Anton Bešter, Franc Gartnar, Andrej Megušar in Jože Žbontar.

Biti sposoben pomagati ljudem v elementarnih nesrečah in požarih, znanje, potrebna oprema in za to opremo primerni prostori so nujni za delovanje gasilcev. V ta namen so kupili zemljišče in pričeli s pripravami na gradnjo gasilskega doma. S prostovoljnim delom so sami izdelali in žgali opeko, vaščani pa so prispevali les.

Prostovoljne prispevke v denarju so prispevale tudi sosednje vasi. Tako je leta 1928 že stal gasilski dom s prostorom za orodje in sestanke.

V naslednjem letu so kupili brizgalno češke izdelave. Bila je ena prvih v Selški dolini. Mnogo let je služila svojemu namenu, sedaj pa je v muzeju v Železnikih.

Do 2. svetovne vojne je bilo društvo zelo aktivno v gasilski dejavnosti. Delovalo je tudi na kulturnem področju. V sklopu društva so ustanovili dramsko skupino, ki je bila prav tako zelo aktivna in je uprizarjala igre kar na Matevževem podu. Gostovali so tudi v sosednjih Dražgošah in Selcih.

2. svetovna vojna, tako kot vsem društvom, tudi našemu ni prizanesla. Žal se 6 članov društva ni vrnilo iz vojne. Društvo je med vojno, kakor tudi nekaj let po njej, le bolj životarilo.

S požigom Dražgoš je bil ta kraj brez šole. Vaščani obeh vasi so zato orodišče v gasilskem domu preuredili v šolsko učilnico. Šola je tukaj delovala tri šolska leta, do leta 1948, ko je bila v Železnikih zgrajena nova šola.

Po letu 1950 pa se je začela obnova in delo tudi na področju gasilstva. Pokazali so se prvi uspehi. Novo vodstvo, ki so ga sestavljali pokojni predsednik Valentin Fajfar, pokojni tajnik Rafko Eržen, poveljnik Vencelj Demšar in pokojni blagajnik Jernej Urh, so se prizadevali za ponovno oživitev društva. Poleg članov novega vodstva so se usposabljali novi kadri, nastale so izurjene desetine.

V tem času je društvo razširilo svojo dejavnost. V Dražgošah je bila ustanovljena gasilska trojka, ki je delovala zelo uspešno vse do ustanovitve novega PGD Dražgoše leta 2002.

S pomočjo Okrajne gasilske zveze Kranj je društvo kupilo motorno brizgalno ROSENBAUER. Modernizacija je vedno bolj napredovala in prevoz s konjsko vprego ni bil več primeren. Društvo je s pomočjo GZ Škofja Loka in vaščanov nabavilo gasilski kombi IMV. Tudi zgradba in velikost gasilskega doma ni več ustrezala potrebam. Gasilci, kakor tudi vaščani, so vedno bolj ugotavljali, da jim manjka večnamenski prostor.

S pomočjo GZ Škofje Loke in vaščanov, ki so prispevali poleg denarnih prispevkov mnogo prostovoljnih delovnih ur, je bil dom zgrajen, dokončno urejen in opremljen leta 1984. Da je gradnja potekala uspešno in hitro, sta bila najbolj zaslužna predsednik društva Mirko Gartnar in pokojni tajnik

Franc Gartnar. V tem času je društvo razvilo tudi nov gasilski prapor.

Tako opremljeno društvo je potrebovalo še strokovno usposobljene člane. 10 mladih gasilcev se je udeležilo podčastniškega tečaja v Železnikih, polovica od teh pa še nadaljevala tečaj za častnika. Društvo samo pa je organiziralo tečaj za izprašanega gasilca.

16 let star kombi je postal iztrošen in čas je bil za nabavo novega. Na GZ Škofja Loka smo bili uvrščeni v program nabave novih vozil. Sašo Gartnar, Marko Demšar, Jože Eržen in drugi domači gasilci so s pomočjo delovnih organizacij, drugih ustanov in krajanov ter trojke Dražgoš uspešno zbrali potrebno polovico sredstev za nabavo novega vozila. Dodatna sredstva za opremo vozila z visokotlačno črpalko - ZEBRA je prispevala še občina Železniki. S prevzemom vozila in visokotlačne črpalke ob 70-letnici društva smo slovesno zaokrožili praznovanje.

Vodstvo društva se je okrepilo z mlajšo generacijo. Stara garaža je postala premajhna za novo vozilo. S pomočjo nekdanjega župana Alojza Čufarja se je ponudila rešitev v obliki prepisa lastništva nekdanjega sodarskega poslopja. Stavba je bila dotrajana. Takoj so stekla najnujnejša dela. Sanirali so se temelji in izdelali novi tlaki. V letu 2002 smo s finančno pomočjo občine, predvsem pa krajanov, z

GASILCI

PGD ŽELEZNIKI POMAGAMO

obsežno adaptacijo prenovili stavbo. S tem je bilo pridobljeno novo večje orodišče. Leta 2008 je bil na novo urejen vhod v dom in sanitarije. V letu 2011 je bila v nadstropju opremljena še dvorana, nabavila se je nova motorna črpalka Johstadt ZL 1500.

V letu 2009 je društvo na pobudo pok. tov. Janeza Benedičiča in tov. Alojza Satlerja prišlo v kontakt z gasilci PIGD Henkel Slovenija, v letu 2010 pa z gasilci PGD Maribor - Studenci. Slednji so našemu društvu podarili gasilsko cisterno TAM 5500. Z gasilci iz Maribora so člani PGD Rudno navezali prijateljski stik, ki ga večkrat letno obnavljamo z obojestranskimi obiski na raznih dogodkih.

V društvu so se v letih po letu 2010, po več kot desetletju in pol, formirale članice, za kar je najbolj zaslužna Viktorija Demšar.

V letu 2016 je društvo za 90 let delovanja prejelo plaketo občine Železniki. V tem letu je po planu GPO Železniki na vrsti za zamenjavo 20 let starega vozila. Vozilo in dodatno prikolico z opremo so s slovesnostjo prevzeli na praznovanju 90. obletnice društva dne 27. 8. 2016.

V tej kroniki društva ni moč zajeti vseh podrobnosti in dogodkov povezanih z gasilstvom na Rudnem.

Prehojena pot društva v 90 letih je zaznamovala vzpone in padce. Življenje se je v tem razdobju korenito spremenilo, ostaja pa tradicija prostovoljnega gasilstva in njena množičnost, ki v Sloveniji še vedno pomeni temelj pomoči ob elementarnih in drugih nesrečah.

Dobra operativna usposobljenost članov, predvsem pa aktivno vključevanje mladih v vrste gasilcev, ki jih na Rudnem ne manjka, sta porok za svetlo prihodnost.

Z gasilskim pozdravom – NA POMOČ !

Potem ko je lani po hudi bolezni nenadoma umrl naš dolgoletni aktivni član France Žaberl, smo se v Prostovoljnem gasilskem društvu Železniki (PGD) odločili pomagati njegovi družini. Žena Saša je namreč ostala sama s sinovoma, Damjanom in Dominikom, ki ima cerebralno paralizo. Njihova hiša v starem delu Železnikov je po etažah prilagojena gibanju z invalidskim vozičkom, težavo pa je predstavljal prehod iz pritličja v prvo nadstropje. France je želel sinu izboljšati samostojnost gibanja s postavitvijo hišnega dvigala, a ga je prehitela smrt, zato smo se železnikarski gasilci odločili, da njegovo namero izpolnimo mi.

Damjan Mohorič

S pomočjo donatorjev nam je do začetka letošnje pomladi uspelo zbrati nekaj manj kot petnajst tisoč evrov, kar je zadoščalo za izvedbo projekta. Gradbena dela smo skupaj z lokalnimi obrtniki izvajali člani gasilskega društva, v kar smo vložili 350 ur prostovoljnega dela. Zaradi pogajanj z dobavitelji in izvajalci nam je na koncu nekaj denarja ostalo, tako da smo uredili še okolico hiše in teraso, poleg tega pa smo Dominiku popolnoma obnovili tudi baterijski invalidski voziček.

Po dveh mesecih uporabe je Dominik z dvigalom, ki smo ga uradno predali namenu v petek, 26.8.2016, nadvse zadovoljen. Prej je stopnice premagoval z velikim naporom, sedaj pa je gibanje med etažama veliko bolj enostavno, prav tako tudi pot iz hiše. »Zdaj sem dobil veliko željo, da začnem hoditi ven,« nam je zaupal. Dominik je zdaj lahko svoboden, ima prost izhod iz hiše in dejansko lahko celo uide ven, česar prej ni mogel.

Za dvigalo je sicer prispevalo 24 donatorjev, med katerimi so bili največji Domel, Lions klub Škofja Loka, Župnijska Karitas Sv. Duh, Občina Železniki in dr. Janez Dolenc.

Še enkrat se je pokazalo, da prijazna beseda dobro mesto najde.

Vseh donatorjem se zahvaljujemo z gasilskim pozdravom: Na pomoč!

Novo dvigalo

ZAHVALA

V mesecu juliju se je dokončal projekt, katerega pobudnik je bilo PGD Železniki – izgradnja osebnega dvigala.

V imenu družine se zahvaljujem podjetju DOMEL za denarni prispevek.

Prav tako se zahvaljujem posameznikom za njihove prispevke.

Istočasno pa se zahvaljujem vsem izvajalcem del.

Najlepša hvala vsem članom PGD Železniki, ki so do konca izgradnje dvigala neutrudno skrbeli za organizacijo in oskrbo s potrebnim materialom ter svojim delom.

Hvala vsem, ki ste kakorkoli prispevali svoj delež k uspešni izvedbi projekta.

Saša Žaberl

PRVI

POSREDOVALCI (PPO) TUDI V PROSTOVOLJNEM GASILSKEM DRUŠTVU ŽELEZNIKI

Damjan Mohorič

V letošnjem letu je enota Nujne medicinske pomoči Škofja Loka (NMP Škofja Loka) pričela z izobraževanjem prvih posredovalcev. V ta sistem smo bili vključeni tudi gasilci iz Prostovoljnega gasilskega društva Železniki.

Prvi posredovalci so tisti prostovoljni gasilci, ki uspešno opravijo dvodnevni (deseturni) tečaj. Prvi posredovalci lahko po uspešno opravljenem tečaju nudimo pomembno začetno prvo pomoč obolelim in poškodovanim osebam pred prihodom ekipe NMP Škofja Loka. Na tečaju so nas usposobili za posredovanje v primeru suma na srčni zastoj, suma nezavesti, suma na tujke v zgornjih dihalnih poteh, suma hude zunanje krvavitve, suma hude bolečine v prsnem košu in primeru suma na svežo možgansko kap pri obolelih in poškodovanih na območju, ki ga pokrivamo. Tečaj je bil sestavljen iz teoretičnega in praktičnega dela. V nekaj dneh smo obnovili znanje prve pomoči in se tudi naučili kaj novega. Zaradi lažjega dela smo bili razdeljeni v dve skupini. Pri prikazu je sodelovalo več medicinsko usposobljenih oseb iz Zdravstvenega doma Škofja Loka. Vsakdo od tečajnikov se je lahko preizkusil skozi različne »situacije« in scenarije. Po uspešno opravljenem tečaju smo pridobili licenco in tako smo člani PGD Železniki postali vključeni v mrežo prvih posredovalcev. Znanje bomo seveda morali vsako leto obnavljati.

V primeru dogodka bodo prvi posredovalci na območju, kjer se je ta dogodek zgodil, pozvani s strani Regijskega centra za obveščanje. Ker je NMP Škofja Loka oddaljena od Železnikov 17 km oz. 12 minut urgentne vožnje (če je rešilec NMP Škofja Loka dosegljiv na lokaciji Zdravstvenega doma Škofja Loka), se zavedamo, da lahko z našim posredovanjem in znanjem, ki ga imamo, izboljšamo možnost preživetja ljudi.

Po smernicah za oskrbo huje bolnih, ki ne kažejo znakov življenja, je uspeh oživljanja in kasnejša kakovost življenja odvisna od hitrega

Oprema prvi posredovalci

Vozilo - prvi posredovalci PGD Železniki

začetka nudenja temeljnih postopkov oživljanja (TPO). Postopki, ki jih začnemo izvajati znotraj devetih minut po srčnem zastoju, so lahko uspešni in posledice srčnega zastoja popravljive. Obe dejstvi (dolgi dostopni časi in potreba po takojšnem izvajanju TPO) nas torej vodita do potrebe po vzpostavitvi mreže prvih posredovalcev, ki bi z izvajanjem TPO »kupovali čas« do prihoda ekipe nujne medicinske pomoči (NMP).

Kdo je pravzaprav prvi posredovalec?

- je oseba, ki se odzove na poziv dispečerja s klicne številke 112 in pride na kraj dogodka z namenoma nudenja prve ali nujne medicinske pomoči pred prihodom ekipe NMP
- je oseba starejša od 18 let, ki prostovoljno pridobi licenco za prvega posredovalca
- je oseba, ki obvlada TPO z uporabo AED (avtomatski zunanji defibrilator) in prvo pomoč pri drugih življenje ogrožajočih stanjih - opisano znanje lahko pridobi na osnovnem tečaju za prve posredovalce
- pridobi licenco z opravljenim predpisanim preverjanjem znanja za prvega posredovalca
- licenco vzdržuje z vsakoletnim obnovitvenim tečajem za prve posredovalce z vključenim preverjanjem znanja
- je na ustrezen način vključen v mrežo NMP
- v mrežo se vključi preko lokalne enote NMP, ki ima strokovno organizacijski nadzor nad prvimi posredovalci na svojem področju
- se ga aktivira po vnaprej določenem načinu
- aktivacija prvih posredovalcev poteka vzporedno z aktivacijo ekipe NMP, po navodilu NMP

Ker po prvih intervencijah opažamo, da nas pomoči potrebni in njihovi najbližji ob prihodu nenavadno ogledujejo (poklicali so namreč reševalce iz Nujne medicinske pomoči), smo se odločili, da zato bolj podrobno opišemo namen PPo in opremo, s katero razpolagamo. Do pomoči potrebnih se bomo pripeljali z gasilskim vozilom GV1 znamke FORD, v katerem je shranjen tudi AED in nujna medicinska oprema.

Z željo, da bi bilo teh posredovanj čim manj, vas z gasilskim pozdravom: »Na Pomoč!« pozdravljamo gasilci iz Železnikov.

ATLETSKO
DRUŠTVO ŽELEZNIKI SE PREDSTAVI

Brane Čenčič

Ideja o ustanovitvi Atletskega društva Železniki je vzklila leta 1998 med organizatorji teka na Ratitovec, ki so vedeli, da je bilo v naših krajih vedno kar nekaj odličnih mladih športnikov atletov.
Začrtali smo cilje razvoja: otroška, mladinska in članska atletika, organizacija tekmovanj, združevanje rekreativnih tekačev.

V začetku smo s treniranjem otrok pričeli najprej v Železnikih, nato smo za mlajše otroke organizirali treninge tudi v Selcih in Dražgošah. Starejša, tekmovalna skupina, kot jo imenujemo, pa deluje v Železnikih. Tako je še danes.

V skupinah za mlajše otroke se treningov udeležuje preko 40 otrok v Železnikih, Selcih in Dražgošah. Otroci trenirajo dvakrat tedensko po eno uro. Poudarek ni na tekmovalnosti, pač pa na splošnem gibalnem in motoričnem razvoju otrok. Otroci se udeležujejo različnih tekmovanj na regijskem nivoju. Boljši pa nastopijo na državnem prvenstvu v starostnih kategorijah do 12 let in do 14 let.

Resen trening se prične nekako po 13. letu starosti. Treninge organiziramo za starejše otroke, mladino in člane. Glede na starost in staž v atletiki se trenira od 4 x na teden dalje. Nekateri člani tudi dvakrat na dan. Mlajši člani te skupine trenirajo in tekmujejo v večih disciplinah. S tem skrbimo za čim širši razvoj in se izogibamo prezgodnji specializaciji na posamezno disciplino. Na ta način je tudi lažje najti tisto pravo disciplino ali dve, ki jo potem kot posamezniki v mladinski kategoriji specializirajo. Za izvedbo treningov skrbi strokovno usposobljen kader, kar zagotavlja varno in kvalitetno delo.

Rezultati sicer niso najpomembnejši cilj dela. Veselje je že pogledati otroke in mladino, ki so veseli vidnega napredka ob doseganju osebnih rekordov. A se lahko pohvalimo s široko bero odličnih rezultatov od otroških do članskih kategorij. Praktično v nobeni sezoni do danes se namreč ni zgodilo, da bi ostali brez medalje na državnih prvenstvih. Imamo cel kup nastopov za reprezentanco Slovenije tako v otroških kot članskih kategorijah. Med drugim so naši atleti nastopili na članskem evropskem prvenstvu v krosu, mladinskem evropskem prvenstvu v krosu, članskem svetovnem prvenstvu v gorskih tekih. V mlajših kategorijah so naši atleti večkrat zastopali Slovenijo na različnih mednarodnih tekmovanjih. Če pogledamo samo obdobje zadnjih petih let, so naši tekmovalci osvojili:

- 5 naslovov državnih prvakov v mladinski in članski konkurenci,
- 4 druga mesta na državnih prvenstvih,
- 5 tretjih mest na državnih prvenstvih,
- 5 nastopov za reprezentanco Slovenije (mladinska in članska kategorija).

Štart teka na Ratitovec

Naj še povem, da je bil član našega društva, Urban Jereb, spremljevalni tekač slepega maratonca Sandija Novaka na letošnjih paraolimpijskih igrah v Rio de Janeiru.

Pomemben del našega dela je organizacija tekmovanj. Vsako leto organiziramo vsaj štiri, na različnih nivojih. V pomladanskem obdobju pripravimo tekmovanje v atletiki za najmlajše otroke do 10. leta starosti. V septembru organiziramo občinsko prvenstvo v krosu skupaj z Osnovno šolo Železniki (udeleži se ga preko 200 otrok) in pa občinsko prvenstvo v atletskem mnogoboju za otroke in odrasle.

Najpomembnejša prireditev pa je vsekakor tradicionalni tek na Ratitovec. Iz začetne rekreativne tekaške prireditve s komaj 50 do 60 udeleženci je tek prerasel v vrhunsko prireditev, ki se je v zadnjih letih udeležuje preko 250 udeležencev v različnih disciplinah. Poleg klasičnega teka na Ratitovec se lahko udeležite rekreativnega teka s Prtovča, organizirani so otroški teki, imamo družinski tek za najmlajše in njihove starše, test hitre hoje. Namen naše prireditve je ponuditi vsakemu možnost, da se nam pridruži in na svoj način zabava.

Sprva je bil štart teka na Ratitovec na Rotku in v Zgornjih Danjah. Nato smo štart preselili v Železnike. S tem smo tudi dobili možnost vključitve teka v pokal Slovenije v gorskih tekih pod okriljem Atletske zveze Slovenije.

Tek je že sedemkrat štel za državno prvenstvo Slovenije v gorskih tekih. Vrhunec prireditve je bil v lanskem letu, ko je tek štel za tekmo svetovnega pokala v gorskih tekih. Vendar ne počivamo na lovorikah, ampak gledamo naprej. Tako smo uspeli s kandidaturo pri svetovni atletski zvezi pri odboru za gorske teke in pridobili organizacijo svetovnega prvenstva veteranov v gorskem teku, ki ga bomo organizirali junija 2018. Pričakujemo preko 500 tekačev in tekačic z vsega sveta.

A ni nič prišlo samo od sebe. V razvoj prireditve je potrebno stalno vlagati ogromno napora, razmišljati o izboljšavah in novostih, ki bodo prireditev napravile zanimivo tako za tekmovalce kot gledalce. Takoj ko se pospravijo zadnje stvari tekoče prireditve, se že prične z delom za organizacijo v naslednjem letu. Z delom, ki ga opravljamo ljubiteljsko. Samo za občutek, na dan izvedbe prireditve je v organizacijo vključenih preko 100 ljudi.

Rekreacija je prav tako pomemben del našega delovanja. V ekipo, ki vodi delo ADŽ, je vključenih kar nekaj rekreativnih tekačev. Enkrat tedensko, ob četrtkih, se zberejo na skupnih tekaških srečanjih ter opravijo skupen trening. Pridružijo se jim tudi drugi rekreativni tekači iz okolice Železnikov. Seveda pa se udeležujejo različnih tekov širom Slovenije in tudi v tujini.

Za zaključek le še povabilo, da se nam pridružite. Možnosti za vključevanje je dovolj.

DARINKINE
ROŽCE IZPOD RATITOVCA

Nina Drol

Darinka Šekli s Kresa je zadnja leta svoj čas posvetila zeliščarstvu, ki jo je privlačilo že od mladih nog. Za nabiranje tako rožic kot znanja povezanega z njimi pa je čas našla šele v zrelih letih. V njenem stanovanju diši kot na poletnih travnikih in Darinka me je z zanosom popeljala na sprehod med rožice izpod Ratitovca.

Darinka, za začetek nam povejte nekaj malega o tem, kako vas je poklicna pot zanesla v Domel oziroma tedanjo Iskro.

Kolikor se spominjam, niti nisem gojila kakšne posebne želje po določenem poklicu. Samo to sem čutila, da mi izredno ustreza delo z ljudmi. Vpisala sem se na štiriletno upravno administrativno šolo v Kranju. V tretjem letniku sem zaprosila za štipendijo v tedanji Iskri in jo dobila. Po končanem šolanju sem se nato v Iskri tudi zaposlila. Rečeno je bilo, da bom prevzela pisanje zapisnikov raznih sej in sestankov. En mesec sem res opravljala to delo, potem pa je referentka iz kadrovskega oddelka odšla iz podjetja in pristala sem na njenem mestu. Ko sem se po prvem porodniškem dopustu vrnila v službo, so mi ponudili delovno mesto referentke za izobraževanje. Delo sem sprejela. Čez nekaj časa sem poleg dela referentke za izobraževanje spet opravljala delo kadrovske referentke. Večino časa do odhoda iz podjetja sem bila tudi članica uredniškega odbora glasila, pri katerem sem zelo rada sodelovala.

Delo z ljudmi vam je bilo pisano na kožo.

Res je. Vesela sem, da sem imela priložnost delati z ljudmi, še posebej s štipendisti. Z njimi sem doživela mnogo zanimivosti, saj so v podjetje vedno prinesli svež veter. Nikoli nisem imela kakih hudih nesoglasij z njimi, vedno smo morebitna nesoglasja razumno uredili in se sporazumeli. Mogoče je k takemu načinu delovanja pripomoglo zavedanje, da sem jaz tam zaradi njih in ne oni zaradi mene. V nekem obdobju je podjetje imelo krepko preko 100 štipendistov, tako da je bilo samo z njimi kar naprej precej dela: prakse, počitniška dela, spričevala, ... nemalokrat so za štipendijo za mladoletnega otroka prišli prosit starši, včasih so se s kakšno težavo oglasili štipendisti ... Delo z ljudmi je lepo, a hkrati naporno. Posamezniku je potrebno prisluhniti, razumeti njegove težave. Kot referentka za izobraževanje sem z veseljem spremljala, kako so zaposleni pridobivali še več znanja in sposobnosti za delo v podjetju. Na delo v Domelu imam, kljub temu da sem včasih doživela težke trenutke in neprijetnosti, lepe spomine in se ga z veseljem spominjam. Še zdaj včasih pravim: »Pri nas v Domelu ...«

Darinka med izdelki iz posušenih zelišč

Kdaj pa se je pojavilo ljubiteljstvo do zdravilnih rastlin?

Prihajam z Zalega Loga, naša domačija se nahaja 1,5 km od davškega mostu proti Davči, Pr´Skleparju se imenuje, tako da sem bila v otroštvu obdana z naravo. Mama je nabirala kamilico, lipo, v vrtu smo imeli pelin in pa meto za krvavice. S teto sem hodila nabirat arniko, sicer pa kakšnega drugega ukvarjanja z zelišči doma ni bilo. Spominjam se, da sem na počitnicah pri stari mami vsako jutro in večer sama od sebe šla nabirat borovnice, tako da sem nekaj vztrajnosti na tem področju vendarle morala imeti v sebi že tedaj. Obžalujem sicer, da je takratna povojna družba skorajda popolnoma opustila zeliščarstvo, ki bi kmalu utonilo v pozabo.

Vendarle, pred pojavom vseh sintetičnih zdravil so se naši predniki tudi morali nekako zdraviti oziroma si lajšati bolezenske tegobe. Pozdravljam vsa prizadevanja raznih organizacij in vzgojno-izobraževalnih ustanov, da zeliščarstvo zopet pridobiva na prepoznavnosti in veljavi. Da imajo dandanes otroci v vrtcu svoj zeliščni kotiček, je res pohvalno. Res je tudi, da ko sem bila zaposlena, za ukvarjanje s tem žal ni ostalo preveč časa. Po štiridesetem letu sem sicer vsako leto nabirala zelišča, iz katerih sem sama naredila jägermeister. Tako je bilo potem do pred nekaj leti, ko sem se udeležila predavanj o zeliščih v okviru projekta Babica pripoveduje o zeliščih, ki ga je s podporo evropskih sredstev organiziral Las Loškega pogorja. S tem se je precej razširil krog ljudi, ki poznajo zdravilne lastnosti zelišč. Bila sem navdušena, saj sem tako lahko nadgrajevala svoje znanje. Poznavanje zdravilnih zelišč in njihovega delovanja se je večalo, danes dodobra poznam okoli sto različnih zelišč. Učenje pa se nikoli ne preneha. Zakladnica znanja je velika in z uporabo modernih tehnologij lažje dostopna. V zadnjem času sem pa sploh »čisto noter padla« (smeh). Najprej sem ogromno zelišč in pripravkov podarila sorodnikom, znancem, prijateljem, kasneje

Laški smilj

pa sem nabrala toliko, da čajne mešanice prek osebnega dopolnilnega dela prodajam v trgovinah Kmetijske zadruge Škofja Loka v njihovih Domačih kotičkih. Redno prodajam tudi na tržnici, predvsem zato, da ljudje lahko osebno spoznajo mene in moj način dela. Lahko jim tudi svetujem ob določenih tegobah. Nasploh s tem nadaljujem s stikom z ljudmi, ki mi veliko pomeni. Razložim jim, kako zdravilna rastlina deluje ter da ne smejo pričakovati čudežev prvi dan uporabe. Naravna zdravila nasprotno od sintetičnih odpravljajo vzrok bolezni, ne simptomov, zato je treba biti vztrajen. Ob vsem tem jim svetujem tudi veliko gibanja in pravilno prehrano. Vsi dejavniki skupaj pa že prinesejo rezultate ali vsaj omilijo težave. Nič me ne more bolj osrečiti, kot ko se vrne zadovoljna stranka. Zanimivo je tudi, da v zadnjem času vse več moških kupuje čajne mešanice.

Rastline je najbrž potrebno nabirati ob določenih pogojih.

Rada se pošalim, da sem sedaj bolj zaposlena, kot sem bila prej, ko sem hodila v službo (smeh). Zdravilne rastline nabiram vsak suh in sončen dan od marca do oktobra do približno pet ur na dan. Predvsem je potrebno paziti, da ne nabiramo mokrih rastlih, najbolje je, ko jih sonce osuši morebitne rose, da imajo v sebi veliko eteričnih olj. Zdravilne rastline večinoma nabiram v okolici, veliko na višini Podlonka ali nad njim ter nad Rudnem proti Kališem in seveda na Zalem Logu. Zato sem svojo blagovno znamko poimenovala Rožce izpod Ratitovca. Vedno pazim, da ne nabiram na uhojenih poteh, blizu cest ali sprehajalnih poti. Po mojem mnenju so rastline v naravi bolj aromatične in učinkujejo močneje, kot tiste, ki rastejo v nasadih velikih pridelovalcev. Ker sem sama butična prodajalka z majhnimi količinami, si to lahko privoščim. Držim pa se pravila, da v naravi nabiram čim manj korenin, tako da s tem ne iztrebljam rastlin. V mislih moraš imeti to, da nisi edini nabiralec in da je potrebno naravo ohranjati za zanamce. Nekatere rastline najdem tudi pod Matajurjem, od koder prihaja moj mož, nekaj pa na otoku Pagu: smilj, slezenovec, sivka, rožmarin ... Česar ne dobim v naravi, raste na mojem vrtu: monarda, meta, melisa, ajda, komarček, koriander, citronka, kordabenedikta, majaron, bazilika, peteršilj, timijan ...

Po nabiranju sledi še precej dela.

Ko so rožice nabrane, se delo šele začne. Najprej je na vrsti sušenje. Prej sem sušila v manjšem sušilniku, letos pa sem kupila večji sušilnik, saj mi je januarja že zmanjkalo zelišč. Samo sušenje je potrebno nenehno nadzorovati in rastline obračati, da se presušijo enakomerno. Nato sledi sekljanje na drobno, pri tem mi je v veliko pomoč mož, nato posušeno in zrezano rastlino shranim v velik steklen kozarec. Čajne mešanice nato delam sproti po potrebi. Na voljo imam 24 čajnih mešanic, naj omenim nekatere: Čaj za vsak dan, Ženski čaj, Sladkorček, Lajšalni čaj za želodec, Pomočnik jeter in žolča, Prehladko, Mirna noč, Pomočnik črevesja, Suh kašeljček, Pomočnik pri visokem pritisku in srcu ...

Pri čajni mešanici je potrebno paziti, da večino mešanice sestavlja zelišče, ki pomaga pri določeni težavi. Dodajajo se zelišča, ki naredijo okus. Recimo sestavine čajne mešanice Prehladko so tako naslednje: pljučnik, slez, bezgovo cvetje, materina dušica, lipovo cvetje, ozkolistni trpotec, cvet trobentice, slezenovec, cvet lučnika, smrekovi vršički, vijolica, boraga.

Nato je potrebno vsako mešanico spakirati v vrečke in dobro zatesniti ter opremiti z nalepko. Dela je veliko. Po želji se pri meni dobi tudi posamezno zelišče, recimo samo bezeg ali karkoli drugega. Ljudje najraje posegajo po čaju za vsak dan, čaju proti prehladu, čaju za mirno noč, sledijo pa čaj za želodec, mehur, žolč, jetra in diabetes. Potrebna je velika mera znanja, da je mešanica pravilna in uravnotežena. Ne gre kar nekaj na hitro vreči skupaj. Nasploh je pri uporabi zelišč potrebno biti previden. Naj navedem primer: če uživate antidepresive, koncentracijske tablete ali imate hormonska zdravljenja, nikakor ne smete uživati šentjanževke. Izniči delovanje sintetičnih zdravil in stanje lahko celo poslabša. Zato sem ljudem vedno pripravljena svetovati, saj le s pravilno uporabo lahko dosežemo dobre rezultate.

Na kratko nam orišite učinke nekaterih zdravilnih rastlin.

Kopriva uravnava količino železa v krvi. Povečuje število rdečih krvnih telesc. Je sestavina čajev za razstrupljanje, za čiščenje organizma, za zdravljenje sečil, prostatnih obolenj in diabetesa. Skupaj z drugimi rastlinami odpravlja ledvične kamne in preveliko vsebnost kreatinina. Nabiramo lahko celo rastlino, jeseni tudi korenine. Ko je rastlina mlada, jo lahko nabiramo tudi za špinačo, za sočenje ali za »smutije«.

Njivska preslica je nepogrešljiva pri ženskih boleznih, prostatnih obolenjih, pljučnih boleznih, boleznih sečil, čistilnih čajih. Skupaj z rožmarinom, koprivinimi koreninami in brezo je odlično sredstvo za krepitev lasišča. Ne smemo pa nabirati močvirske preslice.

Ozkolistni trpotec lahko dajemo v mešanice za čiščenje krvi, za zdravljenje obolenj, kjer se pojavlja preveč bakterij, bodisi v urinu in prebavilih. Za pljučna in bronhialna obolenja, za astmo in za celjenje ran v prebavilih uporabljamo hladno namakanega. Zanimivo je, da se rana nikoli ne zagnoji, če damo nanjo svež rahlo pomečkan list trpotca. Iz njega lahko pripravljamo tudi trpotčev sirup.

Ognjič je v ljudskem zdravilstvu v precejšnji meri nadomestil ogroženo arniko. Posušenega dajemo v čajne mešanice pri črevesnih obolenjih, sladkornih boleznih in antioksidativnih čajih. Dobro je tudi za ljudi, ki imajo notranja vnetja in rane. Iz ognjiča lahko delamo tinkturo in mazilo.

Rman uporabljamo za zdravljenje napenjanja, zdravi vnetje črevesne in želodčne sluznice ter odpravlja krče, odpravlja tudi zaprtje, odstranjuje vodo iz telesa in odpravlja motnje v delovanju jeter in ledvic. Je eno najbolj vsestransko uporabnih zdravilnih rastlin. Uporabni so cvetovi in listi.

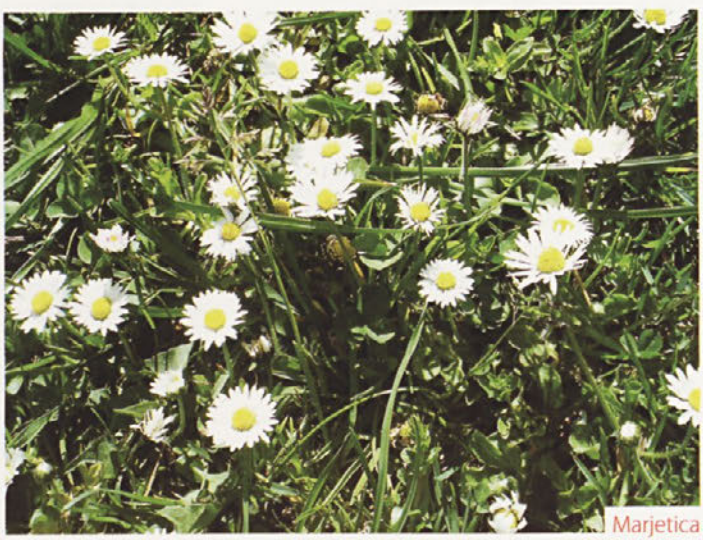

Marjetica

Smetlika zdravi vnete, boleče oči, vnete veznice, zeleno mreno, solzeče oči, ječmen na vekah, vnete trepalnice, starostno slepoto. Ječmen zdravimo z obkladkom iz smetlike in kamilic. S tem poparkom si oči izmivamo in na prizadeto mesto dajemo obkladek.

Breza je v čajnih mešanicah za čiščenje sečil, za zdravljenje diabetesa, za odpravljanje peska in kamnov iz ledvic, za odpravljanje kreatinina iz seča, za mešanice pri prostatnih obolenjih, pri revmatskih obolenjih. Je najmočnejše naravno sredstvo za odvajanje vode. Poparek iz breze in lipovega cvetja nam da odličen čaj za hujšanje in čiščenje telesa.

Trobentice lahko uporabljamo sveže in surove. Sveže lahko dodamo v solato ali iz njih naredimo čaj. Čaj iz posušene trobentice pa bo pomagal lajšati kašelj, blaži tudi bronhitis, prav tako pa preprečuje nastanek pljučnice oziroma jo blaži. Čaj čisti naša dihala, čisti kri, ledvice in sečila.

Laški smilj ima izredno dobre regenerativne sposobnosti in je odličen v boju proti gubicam. Odlično obnavlja kožo. Pospešuje izločanje žolča, krepi jetra, odpravlja razširjene vene in popokane kapilare, pomaga pri kožnih alergijah in revmatoidnem artritisu. Prav tako je odličen za prebavo.

Še bi lahko naštevala, saj je zakladnica zdravilnih zelišč res bogata. Zajela sem tegobe, ki so nekako najbolj pogoste in zanje primerna zelišča.

Ali poleg čajev naredite še kakšne pripravke?

Seveda, vendar le za domačo uporabo, tudi podarim kakšnega. Ker se šteje, da je to predelava, moraš za prodajo le-teh imeti registrirano podjetje, tega pa ne nameravam. Ljubše mi je, da zeliščarstvo ostane prijeten hobi, kot velika dejavnost. Namen je pomagati ljudem, v tem najdem motivacijo. Ne gre mi samo za zaslužek, kar pa malega dobim od prodaje zelišč, pa tako ali tako vedno prav pride. Komu pa ne (smeh)? Če se vrnem k pripravkom, je eden najbolj uporabnih timijanova tinktura za preventivo pred prehladi, ki jo razredčeno z vodo grgramo. Nasploh vedno prav pridejo tudi razni sirupi proti kašlju in bronhitisu: sirupi iz trpotca, smrekovih vršičkov, lučnika in materine dušice. Kašelj odlično blažijo tudi hladno namočene slezove korenine. Izdelujem macerate, kar pomeni, da suha zelišča namočim v oljčno olje. Po navadi pripravim od deset do petnajst različnih, po želji dodajam čebelji vosek in naravno eterično olje za vonj in potem nad vodno paro pripravim različna mazila. Na podlagi oljčnih olj tako nastane mazilo, ki je bolj mastno in obstojno, na podlagi vodnih osnov pa kreme, ki so sicer lažje, vendar manj obstojne.

Naredim tudi domače smolnato mazilo, ki je odlično za lajšanje vnetij in bolečin. Ne gre niti brez ognjičevega mazila, ki odlično neguje kožo. Enkratno lajša tegobe pri hemeroidih, pikih žuželk, celi pooperativne rane in vse vrste opeklin, neguje suho, razpokano, občutljivo kožo, otrdelo kožo na komolcih, stopalih. Neguje in celi praske, ranice in manjše poškodbe. Z uporabo ognjiča zelo zmanjšamo možnost nastanka brazgotin in pospešimo celjenje. Nanašamo ga lahko tudi na nežno otroško kožo in ga lahko uporabljamo namesto hladilnega mazila za nego otroške ritke in tudi pri pleničnih izpuščajih. Neguje kožo po sončnih opeklinah. Mazilo deluje kot zaščitni sloj, ki zaščiti kožo pred mrazom, vetrom, vlago, pri delu z agresivnimi čistili. Pomirja in razkužuje kožo po britju in depilaciji. Deluje tudi kot zaščita pred vdorom in razvojem glivic. Šentjanževo olje je odlično za nego kože po sončenju, krasno pa omili bolečine v hrbtenici in sklepih, saj naj bi imelo sposobnost obnavljanja hrustanca. Olje je potrebno zjutraj in zvečer pol ure masirati v boleče mesto, pred tem pa bolečo predel namazati s tinkturo koprive. In vztrajati, vztrajati (smeh).

Zeliščarstvo je postalo vaš način življenja. Imam prav?

Tako je. Vsakdanje nabiranje in poznavanje zdravilnih zelišč so dodobra spremenili moj način življenja. Zavedala sem se pomena zdrave prehrane in gibanja. Vse to zdaj vključuje moj zeliščarski hobi. Odkrivam že pozabljene modrosti naših prednikov. Trenutno čakam, da dozori želod. Posušen in olupljen, prepražen ter zmlet, je odličen kot samostojen napitek, ki so mu včasih rekli želodova kava ali pa v

Trobentica

mleku kot »ta bev kofe« za zajtrk. Želodova kava je celo priporočljiva pri ljudeh, ki imajo težave s ščitnico, z boleznimi mehurja, priporočajo jo tudi pri zdravljenju driske in pomaga pri razstrupljanju organizma. Iz divjega kostanja sem izdelala milnico, ki jo dodajam pomivalnemu ali pralnemu stroju poleg malo sode bikarbone; vse oprano, vse čisto (smeh). Brez kemikalij. Milnico torej lahko uporabimo tako za osebno nego, kot tudi za pranje perila, posode, tal ...

Skrbite tudi za to, da se ta koristna veda čim bolj razširi nazaj med ljudi.

Želja je taka, seveda. Zato kot aktivna članica Društva za razvoj podeželja Resje pomagam organizirati tudi predavanja raznih strokovnjakov na to tematiko. Več znanja pridobim, več ga lahko posredujem naprej in na podlagi tega še bolj uspešno pomagam ljudem k bolj zdravemu in s tem kvalitetnejšemu življenju. Prav tako z veseljem komu pokažem kakšno zdravilno rastlino, če si to želi. Naj zaključim z besedami, ki jih je teta Pehta, znana zeliščarka, izrekla navihanemu Kekcu v prvem slovenskem barvnem filmu: »Za vsako bolezen rožca raste!«

Priprava kostanjeve milnice:

Razrežemo 3 sveže kostanje, jih damo v steklen kozarec in prelijemo z 1 dl vroče vode ali pa uporabimo 2 žlici razrezanih oz. zmletih kostanjev, prelijemo z 1 dl vroče vode. Pustimo stati nekaj ur in precedimo.

VOZI

ME VLAK V DALJAVE

Marija Demšar

Vozi me vlak v daljave … O ja, kje je že to? Pa avtobusi so bili v tej dolini včasih prav priročni. Tistega fička sem imela bolj za luksuz kot iz potrebe. Danes je žal malo drugače. Avto je nujno potreben, saj je avtobusov vse manj – sploh pa ob sobotah, nedeljah, praznikih in šolskih počitnicah. Onesnaženja zraka je bilo pa mnogo manj! En natlačen avtobus je prepeljal mnogo potnikov – izpuh je bil pa le en, karte pa poceni. Danes se pa avtobusi vozijo skoraj prazni, če ni šolarjev. »Do kdaj še?« se sprašujem. Se pa spomnim časov, ko si dobro stal le na eni nogi, pa še srečo si imel, če te ob zaviranju ali speljevanju, ni kdo pohodil.

Skratka, mojo hči so zaposlili v Hoferju na Grencu. Sicer za 24 ur na teden. A nekaj je. Je pa vse polovično: plača, pokojninsko zavarovanje, …

Ko si je prislužila nekaj denarja, si je kupila avto. Po danih zmožnostih pač! Izpit je naredila z denarjem prigaranim v pekarni Selca. Potem pa od konca pomladi do novembra lani niti ni vozila. Tisti dve vožnji, mogoče celo tri, so pa tudi premalo, če si začetnik. 21. junija, na torek, sta pa s prijateljem odšla v Kamnik po avto. Luštkan clio. Glede na prevožene kilometre bi rekla, da pozna že vse ceste. Je pa malo meni podoben. Kljub rednemu vzdrževanju v preteklosti (mehaniki v družini, hči pa tretji lastnik) je obrabljen. No, saj so moji sklepi tudi. Nagrada za minulo delo. Ima celo ime - Scooby. Ja, skubi njeno denarnico. Najprej tehnični pregled, zavarovanje za mlade voznike (še dobro, da sem vsaj nekaj dobila od zavarovalnice za mojo nogo), pa letne gume, pa nove brisalce in akumulator bo treba. Torej, dobesedno skubi. O zimskih gumah pa raje ne razmišljam.

Skratka, avto imamo. Druga oznaka je IV. Jaz sem ji takoj rekla, da to pomeni izvrsten voznik, pod pogojem, da vadi. Druga je 174. Toliko sem pa jaz imela telesne višine, preden se je hrbtenica skrčila pod 170 cm.

Sem pa tega meseca tudi moj mobi dala na naročnino. Na tisti BOB, z najnižjo ceno. Ker nekaj podatkov o stari številki nisem našla, sem se odločila za novo. Stare si itak nisem mogla zapomniti, pa če sem si jo še toliko ogledovala. Novo pa enkrat, pa je bilo dovolj. Razen 0 je to letnica smrti moje mame, druga je za eno številko manjša, tretja je letnica rojstva moje hčere, četrta pa je število mojih let, ko sem odšla od doma. Le zadnji dve številki, da ne bo pomote od letnic. Je to usoda (v katero ne verjamem, ker sem prepričana, da se to lahko da spremeniti, z voljo ali …)? Naključje? Tudi tega nekako ne morem verjeti. Torej, kaj? Iskreno povedano, ne vem, sem pa presenečena!

Kam sem spet zašla s temi svojimi mislimi? Nekaj drugega sem hotela povedati.

Torej, hči se vozi v službo, pa prav rada še kam drugam. V vožnji prav uživa, jaz pa malo manj. Pripravljena me je peljati povsod. Sedaj se je navadila, da če sem jaz v avtu (tista »stara vreča kosti«, kot ji jaz rečem), je treba peljati previdnejše. Pa ta hrbtenica, pa kolk … Ja, z malo starejšimi so težave.

No, pa sva šli, na Primorsko, k moji sestri, pa njeni teti. Uro in pol, raje dve. Dvajset minut čez sedem sva bili z vsemi pritiklinami (pes je vključen, njegove potrebščine pa tudi) na mestu. Vse lepo in prav. Avto pa ni vžgal. Je pa takoj vedela, da je akumulator prazen. Pa ne zaradi prižganih luči. Ma ja, sesalca za v avto pa jaz nisem spoznala do teh svojih let. Se priklopi kar v avtu. A ja? Pa ti izprazni akumulator! No, saj se učimo prav vsak dan, ali ne? Tudi upokojenci, če smo odprti za to, če zmoremo. Kaj pa sedaj? Jaz bi šla kar domov! Ona ne, če se je že zamislila, da me nekam pelje! Je klicala prijatelja (hvala bogu, da ga ima), ga vrgla iz postelje, kar nekaterim ni ravno všeč. Pa je vseeno prišel – s kabli. Sta vžgala to »koretko«, potem pa veselo na pot. Ma ja! Jaz sem se tresla, da ji ne bi prezgodaj »crknil«. Lepa beseda, ni kaj! Pes je mendral in odražal mojo živčnost, glasba se je drla, Eva pa vozila. Ali je čudno, če me je še glava začela boleti že v Podbrdu? O kosteh pa ni vredno izgubljati besed. Boli, a se še da živeti. »Z bolečino se bo treba sprijazniti,« je rekla že dr. Peterneljeva. No, vsaj hči je obzirna voznica do vseh mojih težav! Verjeli ali ne, do sestre sva prispeli srečno. Vesela je bila, pa nona tudi. Obeh fantov pa žal ni bilo doma. Torej štiri ženske in dva psa. Ja, psa. Ta dva sta se na začetku imela več za »pogovoriti« kot me vse skupaj! Pa saj se nobena juha ne poje tako vroča, kot se skuha, pravi stara ljudska modrost. Vse se je umirilo, razen naših jezikov. Pa z Arom sva sklenila nekakšno prijateljstvo. Sem ga pobožala po glavi, ja. Potem sem pa dobila na kolena glavo, nato eno taco, potem še drugo, nato pa kar cel zgornji del. Zna biti kar težkih teh 45 – 50 kg. Če sem z božanjem prenehala, me je pa gledal v oči. Kdo je že rekel, da se psa ne sme gledati v oči? Take rjave, prijazne, priljudne oči so me zvedavo ogledovale. Naš ima pa dva črna, globoka tolmuna. Če enkrat noter padeš, te zasvojita za vedno.

Bilo je lepo, tam na Primorskem. Pot domov pa je bila precej manj. Z neba se je ulival dež kar v nekakšnih štrenah. Brisalci pa – v levo pobriše, v desno pa razmaže, da se ne vidi skoraj nič. A lepo počasi in z ne malo napora sva le prispeli v Železnike.

Na parkirišču pa naju je nagovoril mlad, simpatičen fant. Je bil jezen, ja. Tokrat upravičeno. Priznam, da so mi ušla vrata iz rok. Pa saj mi uide tudi tista mala litrska posodica z ročajem. Nisem več, kar sem bila, že dolgo ne. Samo to se ni zgodilo takrat, nekaj dni prej pa. Hvala vozniku za opozorilo. Sem mu hvaležna. Saj lepa beseda vedno lepo mesto najde. Tiste besede o potolčenemu avtu so bile pa odveč!

Torej vlak me ne vozi več, moja hči pa z veseljem.

Aja, pa nov akumulator in nove brisalce ima ta Scooby!

OKTOBER 2016 - MESEC INOVATIVNOSTI

- Vsak Domelovec sodeluje
- Povečanje produktivnosti in učinkovitosti za 5 %
- Poenostavitev režijskih procesov
- Zmanjšanje cen materialnih stroškov za 1%

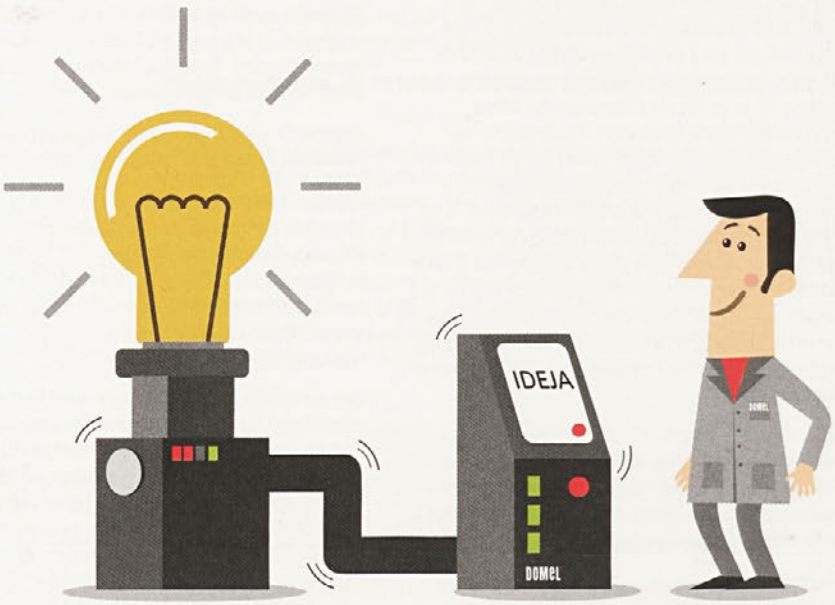

V oktobru zbiramo pobude in ideje za lažje doseganje Domelovih ciljev v letu 2017.
Z vpisom v novo spletno stran SORA vaša ideja dobi krila.

Ilustracija in oblikovanje Nina Drol / Tarfila s.p.

DOMEL